

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
TEOLOĢIJAS FAKULTĀTE

REFORMĀCIJA UN BĒRNU KRISTĪBAS

BAKALAURA DARBS

Autors: Ilva Jaunzeme

Stud.apl. 15017

Darba vadītājs: Dr.theol.doc. Juris Cālītis

RĪGA, 2018

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba nosaukums ir "Reformācija un bērnu kristības." Bakalaura darbs pēta vai teologa Frīdriha Šleiermahera izvirzītais arguments par to, ka bērnu kristības līdz ar Reformāciju vajadzētu atcelt sakrīt ar moderno teologu viedokli.

Kā darba tēze izvirzīts apgalvojums, ka modernie teologi nepievienojas Šleiermahera ieskatam par bērnu kristību atcelšanu līdz ar Reformāciju.

Pētījuma struktūru sastāda trīs nodaļas (ar apakšnodaļām), kuras ir veidotas atbilstoši izvirzītajiem darba uzdevumiem. Pirmajā nodaļā tiek apskatīts kristību jēdziens, tā vēsturiskā nozīme un pašu kristību priekšnosacījumi. Otrajā nodaļā apskatīta Frīdriha Šleiermahera nostāja kristību un bērnu kristību jautājumā. Trešajā nodaļā izpētīta trīs modernās luterāņu teoloģijas pārstāvju un Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas nostāja attiecībā uz kristībām un bērnu kristībām.

Atslēgvārdi: Kristības, bērnu kristības, Reformācija, Frīdrihs Šleiermahers.

SUMMARY

The bachelor thesis “Reformation and child baptism” studies if the argument of the theologian Friedrich Schleiermacher, about the need to cancel child baptism alongside Reformation, corresponds with opinions of modern theologians.

The hypothesis states that the modern theologians do not agree with Schleiermacher’s opinion.

The research is constructed into three parts (with sub-divisions), which are made to correspond with the thesis tasks. In the first chapter, the general definition of baptism is explored – it’s historical meaning and preconditions. In the second chapter, Schleiermacher’s attitude towards baptism and child baptism is analysed. Lastly, the third chapter explores the attitude towards baptism and child baptism from the point of view of three modern representatives of the Lutheran theology and the Evangelical Lutheran Church of Latvia.

Keywords: baptism, child baptism, Reformation, Friedrich Schleiermacher.

SATURS

IEVADS	5
1. KRISTĪBAS	7
2. FRĪDRIHS ŠLEIERMAHERS UN KRISTĪBAS	14
2.1. Frīdrihs Šleiermahers un bērnu kristības	18
3. MODERNO TEOLOGU VIEDOKLIS PAR BĒRNU KRISTĪBĀM	22
3.1. Gustavs Aulens.....	22
3.2. James McClendon.....	24
3.3. Roberts W.Jensons.....	27
3.4. Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca.....	31
SECINĀJUMI.....	36
BIBLIOGRĀFIJA	40

IEVADS

Kristības ir viena no pavēlēm, ko devis Kristus. Tomēr, jautājums rodas par to, kādi ir to priekšnosacījumi. Bērnu kristības netika apšaubītas līdz modernajiem laikiem. Kopš agrinās baznīcas laikiem tās šķita kaut kas pašsaprotams. Taču, ne mazums uzskata, ka bērni neatbilst kristību priekšnosacījumiem. Šķiet, ka šo jautājumu nav tik viegli atrisināt, tomēr ir vairāki argumenti, kuri apstiprina, ka bērnu kristībai būtu jānotiek.

Frīdrihs Šleiermahers bija protestantu teologs un domātājs. Viņš bija ievērojami attīstījis protestantu teoloģiju līdz pat 20.gs. otrajai pusei. Šleiermahers savā darbā „The Christian Faith” izvirza tēzi, ka pēc Reformācijas bērnu kristības bija jāatceļ.¹ Pirms Reformācijas laika ikvienam bija objektīvs viedoklis teoloģijas jautājumā. Pēc Šleiermahera domām šī pati situācija bija redzama bērnu kristībās. Tā bija tik pašsaprotama rīcība, ka cilvēki nemaz neizsvēra iemeslus vai un kāpēc tās būtu jāveic. Tādējādi viņš savu izvirzīto tēzi balsta argumentā, ka bērni vienkārši nav spējīgi ticēt un apzināties dievišķo. Kristībām pēc viņa domām būtu jānotiek pie apziņas, kur cilvēks saprot savu vajadzību pēc Dieva. Tādējādi viņš uzskata, ticība ir saistīta ar katra cilvēka apzinātu stāvokli Dieva priekšā.

Pretēji, daudzi uzskata, ka bērniem nevajadzētu liegt kristības, jo tās nodrošina Dieva žēlastību un pašu kristību apsolījumus. Moderno laiku teologi un Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca nevar piekrist Šleiermahera tēzei par to, kāpēc bērnu kristības nevarētu notikt. Viņi uzskata, kristībai nav priekšnosacījumi un tās nevienam nevar aizliegt. Pašam Luteram ticība Dievam un Viņa vārda nozīmēja ticību kristībai.

Darba mērķis ir izpētīt vai Frīdriha Šleiermahera izvirzīto tēzi par to, ka līdz ar Reformāciju bērnu kristības būtu jāatceļ, modernie luterāņu teologi atbalsta vai noraida.

Darba tēze: Modernie teologi nepievienojas Šleiermahera ieskatam par bērnu kristību atcelšanu līdz ar Reformāciju.

Darba uzdevumi: 1) Definēt, kas ir kristības un noskaidrot to priekšnosacījumus; 2) Iepazīties ar Frīdriha Šleiermahera uzskatiem par kristībām un bērnu kristībām; 3) Izpētīt modernās luterāņu teoloģijas pārstāvjus un analizēt viņu darbus; 4) Salīdzināt kā Frīdriha Šleiermahera izvirzītā tēze atspoguļojas uz šodienas luteriskās teoloģijas fona.

Autore kā primāros pētījuma primāros avotus izmanto Frīdriha Šleiermahera darbu “The Christian Faith,” kurā aprakstīta Šleiermahera teoloģija attiecībā uz kristībām. Uz šo darbu autore atsaucas vairākkārt, jo tajā ir pausts viedoklis, kas fundamentāli ievirzījis visu teoloģisko diskursu. Primārajos avotos ietilpst arī Gustava Aulena, James McClendon, Robert W. Jenson darbi, kuros aprakstīta viņu nostāja kristību jautājumā un teoloģiskie uzskati.

¹ Friedrich Schleiermacher, *The Christian Faith*, trans. and ed. H. R. Mackintosh and J.S. Stewart (Edinburgh: T. & T. Clark, 1928), 620.

Avotos ietilpst arī darbi, ko Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca plaši izmanto. Šajos darbos pausts ļoti konservatīvs viedoklis, taču Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca tos lieto, un autore tos lika kā pamatu baznīcas teoloģijai. Pētījumā tiek izmantotas vairākas enciklopēdijas, kuras paskaidrot kristību vēsturisko nozīmi, mērķi un to būtību.

1. KRISTĪBAS

Vārds “kristības” no grieķu valodas “baptizo” nozīmē pagremdēt vai iegremdēt. Vārda sākotnējā nozīme ir “pilnībā iegremdēt.” Kristība ir kā glābšanas simbols. Tas atgādina par cilvēka lēmumu iegremdēt sevi Dievā un kļūt par Viņa mācekli. Lai šis simbolisms kļūtu redzams, cilvēkam kristīšanas brīdi ir jāpakļūst pilnībā zem ūdens.

Agrākais minējums par kristību ceremoniju ir vēstulē Galatiešiem 3: 27 „Jo jūs visi, kas esat kristīti Kristus vārdā, esat tērpušies Kristū.” Šis ir uzrakstīts aptuveni 20 gadus pēc Kristus nāves. Šajā rakstu vietā un 1.vēstulē Korintiešiem 12:13 - „Jo arī mēs visi esam vienā Garā kristīti par vienu miesu, gan jūdi, gan grieķi, gan vergi, gan brīvie; un mēs visi esam dzirdināti ar vienu Garu.”- Pāvils uzskata par pašsaprotamu to, ka kristības ir nepieciešamas ikvienam, kas kļūst par kristieti.

Jaunajā Derībā, lai apzīmētu kristību rituālu, izmanto darbības vārdu „baptizo” un lietvārdus „baptisma” un „baptismos”. Tomēr, neviens vārds teikumā neparādās viens pats. Darbības vārds tiek izmantots, lai apzīmētu roku mazgāšanu, kas ir jūdu ceremoniālā attīrīšanās pirms ēšanas.² Tā ir redzama Lūkas evaņģēlija 11:38 „Farizejs, to redzēdams, brīnījās, ka Viņš nemazgājās priekš ēšanas.” Šis vārds tiek izmantots, lai apzīmētu arī Kristus ciešanas, kas minēts Lūkas evaņģēlija 12:50 „Bet Man jātop kristītam ar vienu kristību, un kā Man ir bail, kamēr tā būs pabeigta.” Protams, baptizo izmanto arī kristību sakramenta apzīmēšanai. Tā ir intensīvā forma no vārda „baptein”, kas nozīmē „pagremdēt” un tam ir plašāka nozīme. Fragmenti no Lūkas evaņģēlija 11:38 un Marka evaņģēlija 7:4, „un, no tirgus nākot, tie neēd, ja tie nav mazgājušies, un vēl ir daudz, ko tie uzņēmušies turēt, dzeramu kannu un krūžu un vara trauku mazgāšanu”, pārliecinoši parāda, ka vārds ne vienmēr nozīmē pagremdēt visu ķermeni. Daži uzskata, ka vārds „baptisma” nozīmē ceremoniālu attīrīšanos, bet vārds „baptismos” norāda uz kristiešu rituālu.³ Tomēr, šis atšķirības var saglabāt tikai ar grūtībām. Iepriekšminētie vārdi pavisam noteikti Marka evaņģēlija 7:4 nozīmē ceremoniālu attīrīšanos, bet kristību rituāla nozīmi var redzēt vēstulē Ebrejiem 6:2 „ar mācību par kristībām, roku uzlikšanu, miroņu augšāmcelšanos un mūžīgo tiesu.” Ekseģēzes speciālisti pamana vēl vienu noteikumu, kas piemīt kristiešu rituālam. Kristību laikā liela nozīme tiek piešķirta ūdenim. To var redzēt Apustuļu darbu 10:47: „Kas gan varētu liegt ūdeni šo ļaužu kristīšanai, kas dabūjuši Svēto Garu tāpat kā mēs?” un vēstulē Efeziešiem 5:26: „lai to darītu svētu, šķīstot ar mazgāšanu ūdenī caur vārdu” šeit kristības tiek salīdzinātas ar līgavu, kas dodas mazgāties pirms iziet pie līgavaņa. Ūdens tiek arī saistīts ar atdzimšanu, kas redzams

² David Noel Freedman, *The Anchor Bible Dictionary*, 1st ed. (New York: Doubleday, 1992), 583.

³ Geoffrey W. Bromiley, *The International Standard Bible Encyclopedia*, 1st ed. (Michigan: Grand Rapids, 1979), 389.

vēstulē Titam 3:5: „Viņš mūs izglāba, nevis taisnības darbu dēļ, ko mēs būtu darījuši, bet pēc Savas žēlsirdības, ar mazgāšanu atdzimšanai un atjaunošanos Svētajā Garā.”

Vārda “iegremdēt” aizstāšana ar vārdiem “apšļacīšana” vai “apslapināšana” kā kristību darbība, notika vēl un pakāpeniski līdz triumfēja Rietumos pateicoties Tridentas koncilam, kas notika no 1545. gada līdz 1563. gadam. Tomēr, daudzu pozīcija ir tā, ka šī vārdu aizstāšana bija nepamatota un sagrauj patieso ceremonijas nozīmi. Jaunā Derība pati par sevi kristību iegremdēšanu padara skaidru un vienkāršu. Vārdu “baptizo” un “iegremdēšana” vienādā nozīmē, un Jāņa Kristītāja Jordānas upes izmantošana kā kristību vietu, rada pierādījumus par iegremdēšanu. Vienkāršais stāsts Mateja evaņģēlija 3:6 norāda, ka “viņi tika kristīti Jordānas upē.” Marka evaņģēlija 1:9,10, lai apzīmētu kristību darbībā tiek izmantoti vārdi “eis” un “ek”, kas no grieķu valodas nozīmē “iekš” un “no.”⁴ “..Jēzus nāca no Nacaretēs Galilejā un tika Jāņa kristīts Jordānā. Un tūdaļ, no ūdens izkāpdams..” Šeit ir redzams, ka Jānis kristīja Jēzu Jordānas upē un pēc tam, Viņš izkāpa no ūdens ārā. Apsūtļu darbu 8:38,39 ir rakstīts “..viņi abi, Filips un galminieks, nokāpa ūdenī, un viņš to kristīja. Kad tie no ūdens bija izkāpuši..” Arī šeit ir redzama “iekš” un “no” darbība. Pāvils vēstulē Romiešiem 6:4 izmanto simbolisku valodu, lai patiesi apliecinātu kristību nozīmi un tās jēgu - “Jo mēs līdz ar Viņu kristībā esam aprakti nāvē, lai, tāpat kā Kristus Sava Tēva godības spēkā uzcelts no mirušiem, arī mēs dzīvotu atjaunotā dzīvē.” Pagrimšana zem ūdens un uzcelšanās no tā, saskaņā ar Pāvilu, simbolizē grēka nāvi un tā aprakšanu, un augšāmcelšanos jaunai dzīvei Kristū. Kristības simbolizē vairākas darbības attiecīgi Kristus izpiršanas darbībām. Iegremdēšanās ir nāve, pagrimšana ir aprakšana, izcelšanās ir augšāmcelšanās. Kološiešu vēstulē 2:12 Pāvils atkal saka: “kristībā līdz ar Viņu aprakti un Viņā līdzīgi uzmodināti, ticēdami Dieva spēkam, kas Viņu uzmodinājis no miroņiem.” Šī pati simboliska nozīme tiek attiecināta arī šajā rakstu vietā. Kristības ir vecā cilvēka nāve un jaunā cilvēka dzimšana. Vecais cilvēks slīkst zem kristību ūdens, tikmēr jaunais cilvēks tur aprok savas laicīgās dzīves pieķeršanās un pagātnes grēkus.⁵

Kristību rituāla norisē ir jāizceļ trīs galvenie elementi – kristību norise, tas kurš veic šo rituālu un tas, kurš tās saņem. Lai kristības būtu pilnīgas, tajās iekļaujas divas lietas: *materia sacramenti*, kas ir to pielietošanas metode un *forma sacramenti*, kas ir to formula.⁶ *Materia sacramenti* ir ūdens un tā iemesla dēļ, kristības sauc par ūdens sakramentu. Ūdens, kas ir kristībās, tiek dēvēts par dzīvo ūdeni. Lielākajā daļā kristiešu draudžu ūdens tiek izmantots trīs veidos. Pirmais veids ir pagremdējot, kur kristību saņēmējs ieiet ar visu ķermeni ūdenī un

⁴ Ibid., 386.

⁵ Ibid., 387.

⁶ Ibid., 389.

darbības brīdī viņa galva tiek pilnībā pagremdēta zem ūdens vai vienu, vai trīs reizes. Otrs veids ir aplaistot, kur kristību saņēmējam tiek aplacīta galva vai seja ar ūdeni, neskatoties uz to vai viņš stāv uz sausas vietas, vai ūdenī. Trešais veids ir aplacot, bet šis vairākkārt ir saņēmis kritiku. Kristību saņēmējam ūdens tiek uzslacīts vai uz galvas, vai sejas. Bieži tiek argumentēts par to, vai vārds „baptizein” visos gadījumos nozīmē iemērt jeb pagremdēt. Šī iemesla dēļ kristībām būtu jānotiek tikai ar pilnu ķermeņa pagremdēšanu zem ūdens. Aplaistīšanas un aplacīšanas veidi ir nederīgi, jo nevar notikt pilnīgas kristības ar to patieso nozīmi. Tomēr, vārds, kurš tulkojumā vienmēr nozīmē pagremdēt nav viss „baptizein”, bet gan „baptein.”⁷ Vārdam „baptizein” ir plašāka nozīme, un tas tiek izmantots, lai apzīmētu jūdu rituālo roku mazgāšanu. No šī ir grūti secināt, ka vienīgā pareizā rituāla metode ir pagremdēšana. Var apgalvot, ka pilna ķermeņa pagremdēšana zem ūdens ļauj spilgtāk izprast darbību, kad vecais cilvēks mirst un kā augšāmceļas jauns radījums Kristū. No otras puses aplaistīšana ļauj skaidrāk saredzēt brīdi, kad tiek dāvātas Svētā Gara dāvanas, kas arī ir viens no kristību simboliem.⁸

No apustuļu laikiem nav saglabājusies konkrēta informācija par to, kādu kristību veidu viņi izmantoja. Vienīgās norādes ir frāzes „no ūdens izkāpdams” un „nokāpa ūdenī.” Divpadsmit apustuļu darbā „Didache” ir redzams, ka tiek izmantotas abas metodes. Pagremdēšanas metodi izmantoja vienmēr, tomēr arī aplacīšana tika plaši praktizēta. Abas šīs metodes uzskatīja cienīgas un derīgas, lai pārstāvētu kristību sakramentu. Kad tika izmantota pilna ķermeņa pagremdēšana ūdenī, kristību saņēmēja galva trīs reizes tika iegremdēta ūdenī, piemienot Trīsvienības locekļus. Tas pats notika ar aplacīšanu. Kristību saņēmējam trīs reizes uz galvas tika uzliets ūdens, atsaucoties uz katru Trīsvienības personu. Šīs divas metodes, kuras tika atpazītas un aprakstītas aptuveni otrā gadsimta sākumā, iespējams, ir izmantotas cauri visam apustuļu periodam, tomēr, skaidra informācija par šo nav zināma. Bībelē ir minēta diena, kad kristījās trīs tūkstoši cilvēku. Tas nav neiespējami, ka Jeruzalemē bija daudz baseini un cilvēki Vasarsvētku dienā pieņēma kristības ar pilnu ķermeņa pagremdēšanu zem ūdens. Tomēr, kad tiek ņemts vērā Palestīniešu māju stāvoklis, ir grūti iedomāties, ka, piemēram, kristības Kornēlija namā notika ne savādāk kā ar aplacīšanu.⁹

Svētajos rakstos nav minēti nosacījumi vai ierobežojumi tam, kurš drīkst vai nedrīkst kristīt cilvēkus. Tas nozīmē, ka to var darīt jebkurš un klāt nav obligāti jābūt mācītājam. Kristības kā sakraments vienmēr ir bijis kristiešu baznīcas atpazīšanas simbols. Tādējādi, to uzskata kā darbību no baznīcas puses nevis no kāda ticīga indivīda. Šī iemesla dēļ, neviens nedod pilnvaras izpildīt šo rituālu cilvēkam, kurš kaut kādā veidā nepārstāv kristiešu draudzi.

⁷ David Noel Freedman, op. cit., 583.

⁸ Geoffrey W. Bromiley, op.cit., 390.

⁹ Walter A. Elwell, *Baker Encyclopedia of the Bible*, 1st ed. (USA: Baker Book House Company, 1988), 259.

Brīdī, kad draudze bija izdomājusi regulāru un organizētu šīs darbības veidu, kristības attiecīgi veica tie, kuri, pārstāvēja draudzi.¹⁰ Kad baznīcā strauji ienāca mānīcīgi uzskati par kristībām un tika domāts, ka visi nekristītie bērni neigūst pestīšanu, plaši attīstījās vājo zīdaiņu kristības, kuras izpildīja medmāsas. Reformētā baznīca kategoriski iestājās pret to un cīnījās, lai noraidītu šo mānīcīgo domu par jebkādu rituāla mehānisko efektivitāti. Protestam viņi izmantoja savu ordināciju un paredzēja, ka kristības veic tikai baznīcas ordinēts cilvēks.¹¹

Jaunajā Derībā Jēzus noteica pavēli pēc kuras vadījās apustuļi. Jēzus pavēlēja, lai viņi dara par mācekļiem visu nāciju cilvēkus, kas ir redzams Mateja evaņģēlija 28:19 “Tāpēc eita un darait par mācekļiem visas tautas, tās kristīdami Tēva, Dēla un Svētā Gara Vārdā.” Marka evaņģēlija 16:15,16 tiek iezīmēts kristību nozīmīgums – “Un Viņš tiem sacīja: "Eita pa visu pasauli un pasludiniet evaņģēliju visai radībai. Kas tic un top kristīts, tas tiks izglābts, bet, kas netic, tiks pazudināts.” Apustulis Pēteris Vasarsvētku dienā teica: “Atgriezieties no grēkiem un liecieties kristīties ikviens Jēzus Kristus Vārdā, lai jūs dabūtu grēku piedošanu un saņemtu Svētā Gara dāvanu,” un pēc tā, draudzei pievienojās trīs tūkstoši cilvēku caur kristību rituālu. Samarieši, kas noticēja Jēzum pateicoties Filipa sludināšanai, kristiešu draudzei pievienojās caur kristībām. No visām apustuliskā laika kristībām nav pierādījumu, ka, lai saņemtu kristības būtu nepieciešams iziet ilgstošus kursu jeb šodien saucamo iesvētes mācību. Agrīnajā draudzē, kas ir aptuveni otrajā gadsimtā, nav nekādas informācijas par katehumēnu mācīšanu. Jaunās Derības kristību notikumos netiek arī pieminēts ticības kredo vai tās apstiprinājums.¹² Cik ir iespējams iegūt informāciju var spriest, ka ticības apliecinājumu Kungam un Pestītājam Jēzum pārsvarā veica ģimenes galva.

Šis viss noved pie plaši apspriestā jautājuma par bērnu kristībām. Jautājums ir par to, vai bērni ir tiesīgi saņemt pienācīgas kristības - tādas pašas kā pieauguši cilvēki. Jaunās Derības raksti īsti nedz aizliedz, nedz pavēl kristīt bērnus. Pārlicinošākais pret arguments balstās tajā, ka kristību saņēmējam ir jāapzinās, ka viņš ir grēcinieks un jātic uz Jēzu Kristu. Pašā pamatā šiem noteikumiem ir jāatbilst ikvienam individuāli, ja vēlas saņemt kristības. Kā var noprast, bērns pats to vēl īsti neizprot un nespēj izdarīt. No otras puses skatoties, ir diezgan daudz pierādījumu tam, ka bērnu kristības, ja netika pavēlētas, tika atļautas un praktizētas apustuliskajās draudzēs. Apustulis Pāvils kristības saista ar apgraizīšanu un ietver to evaņģēlija vēstī – vēstulē Kolosiešiem 2:11 „Viņā jūs arī esat apgraizīti, ne cilvēku rokām, bet Kristū apgraizīti, un tā tikuši vaļā no savas grēcīgās dabas.” Tā kā minēts Vecajā Derībā, bērni tika apgraizīti astotajā dienā pēc dzimšanas, no šī varētu secināt, ka viņiem arī vajag

¹⁰ David Noel Freedman, op. cit., 585.

¹¹ Geoffrey W. Bromiley, op. cit., 390.

¹² Walter A. Elwell, op. cit., 258.

kristīties. Vecajā Derība apsolījums, kurus deva vecākiem, attiecināja arī uz viņu bērniem. Arī apustulis Pēteris, savā Vasarsvētku dienas sprediķī, saviem klausītājiem apstiprina, ka evaņģēlija apsolījumi ir attiecināmi uz viņiem un viņu bērniem, un to savieno ar aicinājumu kristīties. Vairākos Jaunās Derības kristību stāstos var redzēt, ka tika kristīts viss nams. Tas nozīmē, ka kristīts tika ikviens ģimenes loceklis. Nevienā vietā netiek teikts, ka bērniem kristības tika liegtas. Tomēr, tajā pašā brīdī, nevar apgalvot, ka viņi tajās piedalījās, jo arī tas skaidri netiek pateikts. Tajā laikā, mājas galva bija atbildīgs par visu namu. Namam bija jāietver sevī mājas galva. Lai redzētu kā nama pārstāvis ir nožēlojis grēkus un ticējis Jēzum, tika aplūkoti ikviena ģimenes locekļa augļi.¹³ Tas tika attiecināts ne tikai uz bērniem, bet arī kalpiem. Marka evaņģēlijā 10:14-16 ir redzams, ka vārds bērns kļūst par cilvēku tipu, kuri iemantos Dieva valstību – „Bet Jēzus, to redzēdams, apskaitās un tiem sacīja: "Laidiet bērniņus pie Manis, neliedziet tiem, jo tādiem pieder Dieva valstība. Patiesi Es jums saku: kas Dieva valstību nedabū kā bērniņš, tas nenāks tur iekšā." Un Viņš tos apkampa, rokas tiem uzlika un tos svētīja.” Šai rakstu vietai ir neskaitāmas interpretācijas, taču viena no galvenajām nozīmēm ir tā, ka pieaugušiem cilvēkiem, ir jāklūst kā bērniem ar patieso mīlestību, vienkāršību un varbūt pat naivumu, lai iegūtu Dieva valstību. Apustulis Pāvils tik ļoti savieno vecākus ar bērniem ticībā Kristum, ka nevilcinās ticīga vīra un sievas bērnus saukt par svētiem. Viņš norāda, ka bērni, caur vecāku ticību, no nesvēta stāvokļa ir nonākuši svētā. Visas šīs lietas norāda uz to, ka rituāls, kas paredzēja pieskaitīšanu pie draudzes, tika dalīts ar bērniem, kuriem bija ticīgi vecāki.¹⁴

Personīgās attiecības ar Jēzu iesākas no brīža, kad cilvēks pieņem Viņu par savas dzīves Kungu un Glābēju. Nožēla par darbiem, kuri ved nāvē un ticība Dievam veido cilvēka kristīgās dzīves pamatus. Abi šie jēdzieni ir absolūti saistīti savā starpā. Atgriešanās no nedzīviem darbiem un ticība Dievam ir pagrieziena punkts no dzīves, ko nosaka cilvēks pats. Pēc šī tālāk būtu jāseko kristībām. Daļa draudžu uzskata, ka kristībām nevajadzētu notikt pirms grēku nožēlas, tomēr šis jēdziens dziļāk netiek skaidrots. Ir saprotams, ka bērns nav spējīgs nožēlot grēkus un vēl nespēj saprast Rakstus. Arī apustuļi kristīja tos, kuri nožēloja savus grēkus un labprāt pieņēma Dieva vārdu. Apustuļu darbos 2:38-41 tas ir skaidri iezīmēts, „Bet Pēteris tiem atbildēja: "Atgriezieties no grēkiem un liecieties kristīties ikviens Jēzus Kristus Vārdā, lai jūs dabūtu grēku piedošanu un saņemtu Svētā Gara dāvanu. Jo šis solījums dots jums un jūsu bērniem un visiem, kas vēl ir tālu, ko Tas Kungs, mūsu Dievs, pieaicinās." Un vēl ar daudz citiem vārdiem viņš liecināja un tos pamācīja, sacīdams: "Izglābieties no šīs samaitātās cilts!" Kas viņa vārdus uzņēma, tos kristīja, un tanī dienā tiem pievienojās ap trīs

¹³ Geoffrey W. Bromiley, op.cit., 391.

¹⁴ Ibid., 392.

tūkstoši dvēseļu.” Citu draudžu uzskats ir, ka līdz brīdim, kamēr bērni paši spēj apzināti izvēlēties savu ceļu dzīvē, viņu kristīšanai nav īsti jēgas. Daudzi vecāki šim rituālam piešķir kādu maģisku nozīmi, kas tādā gadījumā jau iet pret Bībeli. Tomēr, bērnus var veltīt Dievam un viņus svētīt. Vecāki ir tie, kas uzņemas atbildību audzināt bērnus pēc Dieva vārda un palīdzēt viņiem izvēlēties pareizo ceļu, kas ir kopā ar Jēzu Kristu. Kristība nav tā, kas glābj bērnu, bet gan vecāku ticība un audzināšana. Jautājums rodas tad, kad tiek izvirzīts arguments, ka kristība nav tā kas glābj cilvēku. Tālāk seko uzskats, ka kristība nekad nav bijusi saistīta pestīšanas jautājumam, bet šis būtu atsevišķs temats ko pētīt. Kristības ir darbība, ko Jēzus cilvēkiem ir pavēlējis darīt un tas ir ticības ārējas apliecinājums. Vecāki nes atbildību Dieva priekšā par savu bērnu dzīvi, līdz viņi paši varēs uzņemt atbildību par savu dzīvi. Cilvēks nekļūst ticīgs caur kristību, bet tādā veidā parāda, ka tāds jau ir.

Daudziem varētu šķist neizprotama kristību nozīme un rodas jautājums par to, kāpēc tās vispār būtu jāveic. Viens no iemesliem ir tas, ka cilvēkiem ir jāseko Jēzus piemēram. Mateja evaņģēlijs 3:13-15: „Tanī laikā Jēzus atnāca no Galilejas pie Jāņa Jordānas krastā, lai tiktu viņa kristīts. Bet Jānis tam pretojās un sacīja: "Man vajadzētu tikt Tevis kristītam, un Tu nāc pie manis." Bet Jēzus tam atbildēja un sacīja: "Tam tā jānotiek! Jo tā mums vajag piepildīt visu taisnību." Tad viņš to atļāva.” Jāņa kristība bija grēku nožēlas kristība, taču Jēzum nebija grēka. Jēzus kristījās tā iemesla dēļ, ka Viņš gribēja parādīt, kā piepildīt visu Dieva taisnību. Jēzus kristīšanās bija Viņa paklausības simbols un piemērs, ka arī mums to vajag darīt. Otrs iemesls ir tas, ka Jēzu mums to pavēlēja darīt. Mateja evaņģēlijā Jēzus pavēl, ka cilvēki ir jādara par mācekļiem, tos kristot Tēva, Dēla un Svētā Gara Vārdā. Tas bija Viņa uzdevums mācekļiem un kārtība, kuru Jēzus noteica. Vēl viens no iemesliem ir tas, ka kristība parāda to, ka cilvēks patiešām ir ticīgs. Apustuļu darbos 2:41: „Kas viņa vārdus uzņēma, tos kristīja..”, ir skaidri pateikts, ka visi, kas noticēja kristījās. Protams, cilvēks nekļūst ticīgs kristoties, bet tas parāda, ka viņš jau ir ticīgs. Tāpat ir zināms tas, ka kristība cilvēku neglābj. Tikai ticība Jēzum glābj, taču kristība demonstrē to, ka cilvēks patiešām ir kļuvis ticīgs.

Kristības ataino Jēzus nāvi, apglabāšanu un augšāmcelšanos. Tajās tiek atzīts fakts, ka vecais jeb grēcīgais cilvēks ir miris un ir aprakts līdz ar Kristu jaunai dzīvei. Vēstule Romiešiem 6:4-5: „Jo mēs līdz ar Viņu kristībā esam aprakti nāvē, lai, tāpat kā Kristus Sava Tēva godības spēkā uzcelts no mirušiem, arī mēs dzīvotu atjaunotā dzīvē. Jo, ja mēs Viņam esam kļuvuši līdzīgi nāvē, mēs būsīm tādi arī augšāmcelšanā.” Kristība ir identificēšanās ar Kristu. Tā arī ilustrē ticīga cilvēka jauno dzīvi. 2. vēstulē Korintiešiem 5:17 tiek teikts, ka cilvēks kļūst kā jauns radījums: „Tādēļ, ja kas ir Kristū, tas ir jauns radījums; kas bijis, ir pagājis, redzi, viss ir tapis jauns.” Kristību ūdens ticīga cilvēka dzīvē kļūst par robežu starp veco un jauno dzīvesveidu. Vēstulē Kolosiešiem 2:11-14 kristība tiek saistīta ar apgraizīšanu

– „Viņā jūs arī esat apgraizīti, ne cilvēku rokām, bet Kristū apgraizīti, un tā tikuši vaļā no savas grēcīgās dabas, kristībā līdz ar Viņu aprakti un Viņā līdzīgi uzmodināti, ticēdami Dieva spēkam, kas Viņu uzmodinājis no miroņiem. Jūs, kas bijāt miruši savos pārkāpumos un savā neapgraizīšanā, Viņš līdz ar to darījis dzīvus, piedodams mums mūsu pārkāpumus; Viņš izdeldējis pret mums vērsto parādu rakstu ar visām tā prasībām un paņēmis to no mūsu vidus, pienaglodams pie krusta.” Miesas apgraizīšana bija Dieva un Ābrahāma pēcnācēju derības zīme. Ūdens kristība ir derības noslēgšana ar Dievu.

2. FRĪDRIHS ŠLEIERMAHERS UN KRISTĪBAS

Frīdrihs Daniels Ernsts Šleiermahers (1768-1836) bija protestantu teologs un domātājs. Pamatizglītību ieguvis hernhūtiešu garīgajā seminārā Nīskā, 1785. gadā mācības turpinājis hernhūtiešu seminārā Barbijā. 1787.-1789. gados studējis Halles universitātē. 1794. gadā iesvētīts par mācītāju. Šleiermahers reliģiju un tikumību iedomājās izrietam no subjekta iekšējā noskaņojuma. Bezgalīgās esamības pamatus, pēc viņa domām, veido pasaules vienība jeb Dievs, kurā samierinās visas pretrunas. Uzskatīja, ka dialektika izsaka tikai izziņas kustību. Par galveno, nekādai kritikai nepakļautu, mērauklu izvirzīja cilvēka reliģisko pieredzi. Viņš kritiski aplūkoja tradicionālos Bībeles traktējumus, visai ietekmējot kristietības avotu kritiku, taču paliekot ticības ietvaros. Spriežot par avotiem, akcentēja, ka tulkojumam ir divas nozīmīgas iespējas: tas var vai nu tuvināt lasītāju autoram, tas ir, strikti sekot oriģinālam, vai arī drīzāk tuvināt autoru lasītājam, tas ir, padarīt oriģinālo tekstu tulkojumā iespējami saprotamu. Šleiermahers ievērojami ietekmēja turpmāko protestantisma teoloģijas attīstību līdz pat 20.gs. otrajai pusei.¹⁵

16.gs. notika ievērojama Reformācija. Šajā laikā baznīca bija tā, kas iespaidoja un ietekmēja valstī notiekošās darbības un tās kopējo sistēmu. Baznīca dominēja gan politiski, gan intelektuāli. Kad notika Reformācija, tas bija liels trieciens ne tikai pašai baznīcai, bet gan lielākajai daļai Rietumu civilizācijas. Šleiermahers piedzima reformātoru ģimenē. Viņa tēvs bija reformēts kapelāns un abi vectēvi bija reformēti kalpotāji. Sekojot līdzi radu rakstiem, Šleiermaheru varētu dēvēt kā Reformācijas mantinieku. Spriežot pēc viņa mācības un teoloģijas sludināšanas, Šleiermahers nebija vienisprātis ar Luteru, Cvingliju un Kalvinu.¹⁶ 17.gs. Protestantu skolas centās sistematizēt doktrīnas, kas bija nākušas no Reformācijas. Šo sistēmu izskaidrošanai skolas izmantoja vairākus filosofiskos aspektus. Daudzi uzskata, ka šajā laikā teoloģija kļuva nocietināta un stingrāka. Arī pats Šleiermahers sekoja tiem, kuri centās teoloģiju sistematizēt. Viņš pats ļoti ietekmējās no Apgaismības laikmeta. Priekš Šleiermahera Dievs ir neizzināms. Viņš grēku definē kā Dieva apzināšanās trūkumu. Cilvēkam iztrūkst saprātīga apziņa par pašu Dievu, tāpēc arī notiek grēks. Viņš īsti nerunā par to, ka Ādama grēcīgā daba pārmantojas ikvienā cilvēkā, bet uzskata, ka grēks piemīt pilnīgi katram indivīdam. Jēzus gadījumā – Viņš bija bez grēka, jo Viņš vienmēr apzinājās Dievu.

Šleiermahera pestīšanas teoloģija sākas ar grēka apzināšanos. Kā jau iepriekš tika minēts, tad grēks rodas tā iemesla dēļ, ka cilvēks nespēj pietiekami apzināties Dievu. Kristus

¹⁵ *Šleiermahers Frīdrihs*. [Skatīts 10.01.2018.] Pieejams tiešsaitē:
http://vesture.eu/index.php/%C5%A0leiermahers_Fr%C4%ABdrihs

¹⁶ *The Making of Friedrich Schleiermacher*. [Skatīts 26.05.2018.] Pieejams tiešsaitē:
<https://davidschrock.com/2012/05/01/getting-to-know-friedrich-schleiermacher-1-the-making-of-friedrich-schleiermacher/>

atklāj to, kā ir patiesi apzināties Dievu. Pati Kristus vēsts cilvēkiem liek saprast, ka viņi jūtas pārāk pārliecināti paši par saviem spēkiem. Cilvēkiem nav izdevies pilnībā atdot savu dzīvi Dievam un tādējādi viņiem nav pilnīga pašlāvība uz Kungu.¹⁷ Šleiermahera pestīšanas teoloģijas pamata doma slēpjas cilvēka atdzimšanā jeb tapšana jaunā radījumā. Kristus ir cilvēces pestītājs, bet ne kā Dieva Dēls, lai atpirktu visas pasaules grēku. Tā vietā, Viņš ir unikāls cilvēks, kuram piemīt pilna apziņa par Dievu. Kristus drīzāk iedvesmo visus cilvēkus dzīvot Viņam līdzīgu dzīvi. Tomēr, Šleiermahers nenoliedz Kristus divas dabas – cilvēcisko un dievišķo. Viņa dievišķā daba vienkārši ir šī pilnīgā Dieva apzināšanās. Kristus cilvēciskā daba ir tāda pati kā ikvienam cilvēkam uz zemes. Šleiermahers atzīst, ka Kristus varēja grēkot, bet Viņš to nedarīja, jo sevī iekļāva pilnīgu pašlaušanos uz Dievu.¹⁸

Arī Šleiermahera kristību teoloģija nereti tiek apstrīdēta. Viņa nostāja ir tā, ka baznīcai ir jāveic kristības. Kristības nozīmē, ka cilvēkam ir radusies apzināta vēlme tās saņemt un caur tām konkrētais indivīds tiek pieņemts kristiešu draudzē. Kristībās balstās Kristus apsoliņums par dievišķo taisnošanu caur kuru cilvēks ir uzņemts Kristus miesā. Pēc Šleiermahera ieskatiem, kristībām jābūt apzinātai darbībai. Cilvēkam ir jāsaprot to nozīme un jāapzinās sevi kā indivīdu, kas apzinās savu grēcīgo stāvokli Dieva priekšā. Tomēr, daudzās baznīcās kristību vienīgais mērķis ir uzņemšana viņu kopienā. Kristības nevar notikt bez Svētā Gara klātbūtnes, tādējādi, ja šis būtu vienīgais kristību mērķis, Dievs būtu pasīvs. Kristus ir tas, kurš nodrošina Svētā Gara izliešanu pār cilvēku, kas balstās arī Viņa apsoliņumā. Šis viss ievieš skaidrību baznīcai par to kā ir jāveic kristības. Kristus pats kristības ievieša kā vienu no mērķiem, lai cilvēks tiktu uzņemts draudzē. Ja šī uzņemšana tiek izpildīta tādā pašā veidā kā Viņš to darīja, un atbilst arī Viņa pavēlei, tad tā ir paša Kristu darbība. Tādēļ, baznīca nevar, ne novirzīties no šīs uzņemšanas formas caur kristībām, ne, apšaubīt, ka katrā gadījumā, kad Kristus iestatītā pavēle tiek izpildīta, Viņa apsoliņums tiks piepildīts, ka ar šādu uzņemšanu sākas konkrētā indivīda glābšana.¹⁹ Šleiermahers uzskata, ka pats pēdējais, ko varētu izdarīt ir apšaubīt Kristus spēju izpirkt cilvēku. Ir diezgan neiespējami iegūt vai sniegt, kādu informāciju par to vai, un kā darbības ārējā forma ir savienota ar tās iekšējo saturu un mērķi. Vienīgi var teikt to, ka, ja Kristus iestatīja pilnīgi citādāku ārējo rituālu priekš šī paša mērķa, cilvēkiem tas būtu jāuzskata par tikpat sakrālu un no tā būtu jāpagaida tāds pats rezultāts. Kristības piešķir un izpilda relatīvi neatkarīga baznīcas daļa. Pārejas periodos tās attīstība ir mainījusies, tas pats ar kristībām. Patiesībā, jebkura kanoniska pilnība,

¹⁷ *Theology Proper, Sin, Redemption, and Christ*. [Skatīts 26.05.2018.] Pieejams tiešsaitē: <https://davidschrock.com/2012/05/03/getting-to-know-friedrich-schleiermacher-3-theology-proper-sin-redemption-and-christ/>

¹⁸ *Ibid.*

¹⁹ Friedrich Schleiermacher, op. cit., 620.

attiecinot uz kristību norisi, tika apstiprināta.²⁰ Neviena konkrēta kristību darbība nevar precīzi attēlot kā tās notika. Viss ko var darīt ir censties pietuvoties teicamai pareizībai. Kristus laikā kristības jau bija zināmas no Jāņa Kristītāja sludināšanas. Tas nozīmē, ka Kristus Savu ieviesto darbību pievienoja kam tādām, kas jau eksistē. Šis vēsturiskais pamats ir pilnīgi pietiekams, bez cilvēku gribēšanas attīstīt universāli atpazīstamu simbolismu šajā sfērā tālāk nekā tas ir Rakstos. Tas ir pietiekams, lai šis simbolisms pamatotu pozīciju, ka darbība pati ir pabeigta, un var nodrošināt tās mērķi tikai tad, kad pat ārēji tā ir izpildīta nevainojami, kas parāda tās nozīmīgumu.²¹

Kad apustuļiem tika dāvāts Svētais Gars, var pieņemt, ka dievišķā darbība, kas saistīta ar cilvēka atjaunošanu un taisnošanu, kļuva cieši saistīta ar kristībām. Šleiermahers apgalvo, ka līdz ar šo brīdi, ikvienam, kas vēlas saņemt kristības ir jāatzīst Dievs un jātīc, ka viņš izlīdzinās ar Kristu. Viņš uzskata, ka cilvēka patiesu atdzimšanu un atgriešanos pie Dieva, cilvēciski ir grūti noteikt un vēl mazāk to paredzēt. Pēc Šleiermahera domām, tieši šeit baznīca izdara lielu kļūdu saistībā ar kristību izpildīšanu. Tas ir redzams pie fakta, ka baznīca nepieiet pie indivīda kristībām tādā pašā veidā kā pie viņa paša dvēseles atdzimšanas. Tādējādi, kas formālajā baznīcas darbības redzējumā būtu absolūti vienkāršs process, tagad izjūk divos notikumos ar diviem citādākiem gala rezultātiem. Būtu labi, ja varētu pierādīt, ka šie baznīcas darbības notikumi, kas noved pie atdzimšanas reāli notiktu, tikai tāpēc, ka tie nav tik ļoti saistīti ar personisko pieredzi, bet gan ar Dieva vārda spēku, un attiecīgi tas, kas šajā nepilnīgajā stāvoklī būtu vislabākais – kristību vadīšanai vienmēr ir jābūt savienotai ar precīzi saskatāmu atdzimšanas momentu. Tomēr, paliek neskaidrs vai baznīcas tieksme kristīt, kādreiz vadīsies pēc Gara iekšējās darbības cilvēkā, kas sekmē atdzimšanu vai arī turpinās vadīties pēc pašu novērtējuma.²² Šis nepilnīgais stāvoklis rada neapmierinātību. Tomēr, lai to it kā mazinātu var minēt, ka jau Apustuļu laikos var atrast šīs divas variantu formas – Gara dalīšanu pirms kristībām un kristības pirms Gara saņemšanas.²³ Tomēr, katrā gadījumā, kur ir redzams, ka kristības notika nekavējoties, lai kādu uzņemtu draudzē, tur bija redzami lieli Gara darbi un stingras pavēles, lai tās varētu notikt. Pretēji otrā gadījuma, kristību norisi apstiprināja, tikai pārliecinātās ticības dēļ. Šis liek noprast, ka patiesi atdzimušo un kristīto cilvēku skaitam būtu jābūt vienādam. Bet, baznīcā, kurā arvien samazinās iepriekšminētā proporcijas, vienmēr būs kādas personas, kuras ir atdzimušas, bet nav kristījušas. Tāpat būs cilvēki, kuri ir saņēmuši kristību, bet nav atdzimuši, tomēr viņi nepārtraukti tiek pieminēti lūgšanās ar pateicību par it kā “atdzimšanu”. Reizēm cilvēkiem ir patiesi grūti izprast šīs divas

²⁰ Ibid., 620.

²¹ Ibid., 620.

²² Ibid., 621.

²³ Ibid., 622.

pozīcijas un tām netiek pievērsta pārāk liela uzmanība. Nekur nav teikts, ka kristības ir kā ceļazīme uz Debesīm un, ka tās veicot, cilvēks nekavējoties tiek pestīts neskatoties uz to, kā viņš nodzīvos turpmāko dzīvi. Divus iepriekšminētos elementus nereti saskata kā vienādus.

Nemot vērā visu iepriekšminēto ir skaidri redzams kā atšķiras viedokļi par kristību veikšanu un to būtību. Svarīgi ir ievērot to, ka baznīcas faktiskajā stāvoklī atdzimušo un kristīto cilvēku skaits ne vienmēr sakrīt. Iedziļinoties vēl sīkāk, pat tad, ja šis skaits sakristu, nevar uzskatīt, ka cilvēks ir atdzimis tikai tāpēc, ka viņš ir kristījies. Šo pašu pozīciju, kad tā pareizi saprasta, var izteikt arī citādāk – kristības pašas par sevi nemaina cilvēka iekšējo stāvokli, bet ir tikai ārēja zīme tam, ka cilvēks ir uzņemts baznīcā.²⁴ Bez Gara darbības, kristības ar ūdeni ir tik ārējs rituāls, ko pats Kristus atzīst par nepietiekamu. Kopš Vasarsvētku dienas, kad kristības tika veiktas atbilstoši to nosacījumiem, tiek paredzēts, ka tās notiks pēc Gara vadības. Šleiermahers uzskaita vairākus uzskatus un apgalvojumus, kas pozicionējas par un ap kristībām.

Redzot Šleiermahera nostāju kristību jautājumā, cilvēki nonāk vēl vienā galējībā. Tiek uzskatīts, ja jau kristība neveicina cilvēku atdzimšanu, tad tā nav vajadzīga un būtu labāk to vispār neveikt. To var darīt tikai kā bijības izrādīšanu pret senajām institūcijām. Citādā ziņā, nav iemesla to saglabāšanai. Šleiermahers iebilst, ka šis redzējums ir pilnīgi aplams un iet pretrunā ar attiecībām, kas ir iezīmētas starp Jāņa un Jēzus kristībām. Iespējams, ka kristību nevajadzīguma redzējums ir tā iemesla dēļ, ka tās iznīcina visas saistības starp draudzes ietekmi uz indivīda iekšējo attīstību. Šleiermahers šo uzskatu tomēr nesauc par pilnīgi nekristīgu. Neskatoties uz to, ka tas noniecina kristību, jo to uzskata par neko vairāk kā vienīgi ārēju darbību, kur pat neveicina lielāko vērtību, kas ir cilvēka atdzimšana.

Tomēr, ja tiek skatīts no fakta, ka atdzimšana un ticīgo pieņemšana draudzē būtībā ir saistīti, tad rodas apgalvojums, ka baznīcas rīcības sistēma norobežojas abās lietās, tas ir, kristībās un atdzimšanā. Šleiermahers apgalvo, ka šis arguments ir patiess. Taču, tas ir patiess tikai kā kādas konkrētas baznīcas ideāls. To īsti nevar manifestēt nevienā pašā darbībā. Balsoties uz šo, Šleiermahers izdara tālākus secinājumus. Var pieņemt, ka, ja darbībām ir viens mērķis un iznākums, tad tam būtu jābūt kondicionētam no otra. Lai kā arī būtu, kristību nevar kondicionēt no atdzimšanas, tāpēc atdzimšanai ir jākondicionējas no kristības.²⁵ Baznīca, ietekmējot cilvēku, var panākt viņa patiesu atdzimšanu. Atdzimšanu pašu par sevi baznīca var izraisīt ar kristību veikšanu. Arī šo apgalvojumu Šleiermahers apstiprina, taču min, ka tas ir jāuztver garīgā nozīmē. Piemēram, kristību gadījumā, atdzimšana veicina izmaiņas cilvēka iekšienē un tas nav saistīts ar kādu konkrētu dzīves periodu, kad Baznīca ir

²⁴ Ibid., 623.

²⁵ Ibid., 625.

viņu ietekmējusi. Tātad, var pieņemt, ka atdzimšanai nav noteikts konkrēts laiks cilvēka apziņā, izņemot gadījumos, kad notiek pakāpeniska svētdarīšana. Ir jāmin, ka atdzimšanas procesā var iejaukties vai pat tās aizkavēt jebkādi faktori. Visu šo apkopojot var secināt, ka atdzimšana ir kondicionējusies no kristībām.²⁶

Personiskā apziņa, ja tā nav stabila un svārstās, var tikt stiprināta baznīcā. Tas ir, šī stiprināšana notiek caur lūgšanām un arī kristības var būt viens no veidiem. Šleiermahers iebilst, ka šis apgalvojums varētu būt nepatiess tādā gadījumā, ja konkrētās darbības tiek uztvertas kā īslaicīgas. Vēl jo vairāk, ja tās uzskata tikai par ārēju rīcību un novirzās no to patiesajiem motīviem, kas tajās balstās. Šleiermahers uzstāda apgalvojumu, ka, ja sīkāk iedziļinās iepriekšminētajā apgalvojumā, tad var domāt, ka Dievam ir obligāti jāattaisno cilvēks, kuram baznīca ir nolēmusi veikt kristību.

Šleiermahers min, ka visus iepriekš minētos apgalvojumus nevar uzskatīt par pilnīgi nekristīgiem. Tomēr, tie ļoti sāk līdzināties maģijai. Šī iemesla dēļ tie ir kritizējami un pat bīstami. Apgalvojumi ir provocējoši un apskatīti tikai no opozīcijas vienas puses. Vara, kas ir piešķirta baznīcai, ir iezīmēta jau pie Kristus, un kristību augļi tiek reprezentēti kā dzīvā savienība ar Kristu.

2.1. Frīdrihs Šleiermahers un bērnu kristības

Šleiermahers apgalvo, ka bērnu kristības var būt pilnīgais tikai, tad ja pēc tām notiek reāla ticības kopšana, tas ir – ticība ir jākopj, jāpilnveido un jādzīvo kristīga cilvēka dzīvi. Viņš uzstāj, ka primārie priekšnosacījumi kristībām ir ticība un sava grēcīgā stāvokļa apzināšanās, sekojoši – cilvēka nepieciešamība pēc Dieva.

Šleiermahers iezīmē 3.gs., kad sākās bērnu kristības, taču nav pārliecināts par to vai tās notika tikai automātiski vai arī kāds iedziļinājās iemeslos, kāpēc tās veic. Nav pietiekami daudz informācijas, lai paskaidrotu kāpēc kristību norises kļuva tik atšķirīgas, lai gan pamats visiem bija viens. Pilnīgi noteikti nav iespējams pateikt vienu konkrētu iemeslu, kāpēc bērnus sāka kristīt, bet ir iespējams minēt vairākus iemeslus, kuri lika kristiešiem mainīt sākotnējo domāšanu. Pirmais iemesls ir tas, ka radās vēlme iekļaut bērnus starp tiem cilvēkiem, kuri ir miruši pirms apzinīgā vecuma un nav paspējuši kristīties. Otrs iemesls ir, lai veicinātu kristiešu draudzei lielāku atbildību pret bērniem, kuri ir kristījušies, tas ir – lai draudze būtu palīgs ievirzīt bērnu krstīgas dzīves ceļos un likt ticības pamatu, ja vecāki to nespēja. Trešais iemesls bija, lai nošķirtu kristiešu bērnus no jūdu un pagānu jaunatnes.²⁷ Šie trīs varētu būt sākotnējie motīvi. Tomēr, kad bērnus sāka kristīt un viņi tika pieņemti kā draudzes locekļi,

²⁶ Ibid., 625.

²⁷ Ibid., 632.

visiem šķita pašsaprotams, ka šī darbība arī bērniem ļauj saņemt aprūpi no Svētā Gara. Daudzi bērnu kristības saredz kā pilnīgi nošķirtas no vēstures. Tie, kas tās aizstāv to dara ar faktiem, kuri nav pilnīgi pārliecinoši un pat iet pretrunās. Šleiermahers min arī vienu no argumentiem, ka ja jau bērni ir Dieva īpašums, viņiem nav nepieciešams kristīties, lai tādējādi nodotu viņus Dievam. Tomēr pretēji, ja viņiem ir vajadzīgas kristības šī iemesla dēļ, taisnošana caur šo darbību nevar balstīties uz to faktu, ka viņi jau pieder Dievam. Viņš turpina, ka tas būtu līdzīgi kā speciāli pierādīt, ka Dievs vecākus ar atvasēm uzskata kā veidojošo draudzes daļu. Lai šis princips darbotos ir nepieciešams pievienot argumentu, ka bērnus vajag kristīt tāpēc, ka Kristus arī pār viņiem izlēja savas asinis.

Ja ņem vērā iepriekšminētos iemeslus, tad vajadzētu kristīt visus cilvēkus. Lai gan Kristus ir izlējis Savas asinis pār visiem, gala rezultāts balstās uz bērnu vecākiem. Viņi ir atbildīgi par savu bērnu, līdz viņš pats ir spriestspējīgs un var izdarīt savu lēmumu. Līdz tam vecāki nes atbildību par savu bērnu Dieva priekšā. Pirms kristībām vecāki nespēj pierādīt vai būt droši par to, ka bērns patiesi izjūt nožēlu pār saviem grēkiem. Nevienam nevar būt pārliecināts par to vai bērns vispār apzinās savu stāvokli un nepieciešamību pēc Dieva. Ir grūti arī pateikt vai bērns vispār spēj patiesi ticēt, jo ticība ir saistīta ar katra cilvēka apzinātu stāvokli Dieva priekšā. Kristību gadījumā, vajadzētu izvairīties no runām, ka tās tiek veiktas tikai tā iemesla dēļ, ka šie bērni jau nāk uz draudzi. Šleiermahers neatbalsta kristības, bet komentējot iepriekš rakstīto viņš uzskata, ja bērnus tomēr grib kristīt, tad drīzāk lai to dara tā iemesla dēļ, ka viņi jau ir izredzēti, kā tas rakstīts Bībelē. Pavisam vienkāršs iemesls būtu tas, lai bērni tiktu ievesti draudzes vidē. Taču, nereti ir gadījumi, kad kristībām absolūti nepiešķir tādu nozīmi. Cilvēks, kurš krista bērnu ir lielā mērā atbildīgs par to, ko, piemēram, vecākiem nozīmē šī darbība. Milzīgs faktors, kāpēc bērnu kristības vispār grib veikt slēpjas neizpratnē par to patieso jēgu. Daudzi kristībām piešķir maģiskas spējas. Viņi uzskata, ka kristības ir tās, kas aizsargās no visa ļauna un nesīs svētības, tāpēc arī paredz – jo ātrāk bērnam kristīties, jo labāk. Cilvēkiem ir nepieciešama šī ārējā darbība, kad viņi ar savām acīm redz kā bērns tiek apliets ar ūdeni, kas pēc viņu domām darbojās kā aizsargs. Vecākiem ir par maz ar ticību, kas nāk no viņiem pašiem. Protams, tā nav visos gadījumos, taču tādi gadījumi pilnīgi noteikti nav reti. Viņi neapzinās, ka bērns tiek svētīts caur vecākiem. Kamēr bērns nav pilnīgi apzinājies savu stāvokli Dieva priekšā, vecāki ir atbildīgi par to, ka viņam jau no mazotnes tiek mācītas kristīgās vērtības. Savukārt otrai pusei bērnu kristības ne ar ko daudz neatšķiras no kādas citas darbības. Viņiem tās šķiet niecīgas un nav ar neko ievērojamas. Tās var pildīt tikai tāpēc, ka tā dara jau no paaudzes paaudzē, tomēr tām nepiedēvē absolūti nekādu nozīmi. Šādiem cilvēkiem tā šķiet tikai ārēja paraža, kuru veic aiz cieņas izrādīšanas pret iepriekšējām paaudzēm vai pat kultūru no kuras tās mantotas.

Uzreiz skaidri var minēt, ka šādas kristības momentāli nenozīmē, ka bērnam ir piešķirta pestīšana. Šleiermahers, rakstot par kristībām iejauc arī pestīšanas tēmu un apgalvo, ka kristības nekad nav bijušas ar to saistītas. Tāds neesot kristību mērķis nedz bērniem, nedz jebkuram citam cilvēkam. Tās tikai iezīmē sagatavošanas darbu, kas būs jāveic Svētajam Garam. Šleiermahers argumentē: “Šīs kristības noteikti nav pielīdzināmas tām, kuras Kristus sākotnēji bija pavēlējis. Sākotnēji to norisē bija iekļauta personiskā grēku nožēla un pēc tās sekoja attiecīgā darbība. Tomēr, šī neprecizitāte nepadara rīcību nederīgu, lai gan tā noteikti ir nepareiza. Ja šie būtu nosacījumi, tad neviena kristība nebūtu droša, izņemot tos gadījumus, kad tās notika agrīnajā baznīcā. Tā nebija slavējama prakse – kristības veica īsi pirms nāves.”²⁸ Lai gan Šleiermahers vairākās vietās min jēdzienu “grēku nožēla”, viņš īsti neizskaidro, ko ar to domā un kā tas izpaužas. Tomēr, grēku nožēlas arguments ir viens no tiem, kas iestājās opozīcijā bērnu kristībām. Aptuveni 4.gs. vidū kristieši ļoti bijās to grēku, kuru bija izdarījuši pēc kristībām. Šis maldīgais uzskats neatļāva kristīties pat pieaugušiem, apzinīgiem cilvēkiem. Viņi to varēja darīt tikai pirms nāves, lai itkā nepaspētu vēl padarīt kādu grēku, kurš pēc tam būtu jānožēlo. Tomēr, tas veicināja bērnu kristību, ja to nāve šķita neizbēgama, tāpat pieaugušos, ja viņiem bija jāmirst.²⁹

Šleiermahers savā darbā izvirza apgalvojumu, ka bērnu kristības ir tādas pašas kā citas kristības, kuras ir kļūdaini piešķirtas pirms ticības apzināšanās, bet tāpat tās skaitās derīgas. Tās ir derīgas, tikai to pienācīgā efektivitāte ir apturēta, līdz brīdim, kad cilvēks patiesi kļūst ticīgs. Patiesībā, bērnu kristības ir savā ziņā nepilnīgas, jo to laikā tiek sacīts ticības apliecinājums, bet vienīgais apliecinājums, uz ko atbild bērnu kristības, ir tās darbības izdarīšana, ko Kristus ir pavēlējis. Ticības apliecinājums ir daļa no kristībām. Tam būtu jābūt baznīcas pienākumam pievērst apliecinājumam lielu uzmanību. Ar to katrs indivīds kristību laikā apliecina savu ticību, bet reizēm apliecināšana tiek izrauta no šī konteksta un tiek prezentēta kā atsevišķs sakraments. Nošķirt apliecināšanu no kristībām nozīmē padarīt bērnu kristības par nepilnīgām un neefektīvām.³⁰

Daudzi ticīgi cilvēki tic, ka bērni, kuri ir priekšlaicīgi miruši, bet nav paspējuši saņemt kristību, var tikt glābti. Tomēr, viņu uzskatus nereti apstrīd. Kad kristiešiem sāka dzimt daudz bērnu bija pašsaprotams, ka viņi augs baznīcas vidē. Baznīca šo notikumu pavērsa citādāk. Šo lielo dzimstību atzīmēja ar kristībām. Tās bija kā simbolisks akts, lai atzīmētu bērna dzimšanu. Vēl jo vairāk, gandrīz jebkur šī darbība tika izpildīta, lai norādītu, ka jaundzimušais nepieder tikai vecākiem, bet gan kolektīvi visai draudzei. Turklāt, nekas nebija raksturīgās par

²⁸ Ibid., 634.

²⁹ *Bērnu kristības un tās pārsteidzošā vesture*. [Skatīts: 28.05.2018.] Pieejams tiešsaitē: <http://www.ebaznica.lv/bernu-kristibas-un-tas-parsteidzosa-vesture-2887/>

³⁰ Friedrich Schleiermacher, op. cit., 637.

kristību izraudzīšanos šī iemesla dēļ. Šleiermahers šo situāciju skaidrojot nonāk pie tēzes – “Tas būtu bijis diezgan saprotami, lai atjaunotu Kristus sākotnējo kārtību, bērnu kristības būtu atceltas Reformācijas laikā. Patiesībā, to varētu izdarīt vēl joprojām, tādējādi, nezaudējot saistību ar draudzi, kuras vēsturē bija periods, kad nekas nedominēja, izņemot bērnu kristību – nodrošinātas, bet tās neatzina par nederīgām.”³¹ Pirms Reformācijas laika ikvienam bija objektīvs viedoklis teoloģijas jautājumā. Vadījās pēc principa – ja visi, tad visi. Tas pats ar bērnu kristībām. Tā bija tik pašsaprotama rīcība, ka nemaz neizsvēra iemeslus vai un kāpēc tās būtu jāveic. Kristības notika katram bērnam, jo tā vienkārši bija pieņemts. Jau iepriekšminētajos Šleiermahera trīs iemeslos ir uzskaitīti daži iemesli ar kādu motivāciju tās notika. Pēc Reformācijas laika viss kļuva citādāk. Atcēlās daudz maldu uzskatu un teoloģija ievirzījās citā virzienā. Pēc Reformācijas teoloģija ieņēma subjektivitāti. Katrs cilvēks pats atbildēja par savu rīcību, ticību un dievišķajiem uzskatiem. Tādējādi, rodas jautājums par to, ko vispār cilvēki saprot ar kristībām. Šleiermahera pamata doma slēpjas tajā, ka Reformācija neparedz, ka bērnu kristība būtu jāveic. Kristību priekšnoteikumi, pēc Šleiermahera uzskatiem ir ticība un grēku nožēla, tas ir, cilvēka apziņa, ka viņš ir grēcīgs.. Tai būtu jābūt apzinātai rīcībai, kuru pie bērna nevar pierādīt. Šleiermahers neapgalvo, ka bērnu kristība nav iespējama. Tā ir iespējama, taču tai labāk vajadzētu notikt, kad bērns būtu pie pilnas apziņas un saprastu savu grēcīgo stāvokli Dieva priekšā. Protams, bērnu kristību var veikt arī cilvēki, kuri piešķir tām maģiskas spējas. Viņi tic, ka kristības ir tāda kā ceļazīme uz Debesīm un darbojas neatkarīgi no cilvēka rīcības šeit uz zemes. Tomēr, cilvēks, kurš netic šīm maģiskajām spējām nevar domāt, ka ir kāda atšķirība starp bērnu, kurš ir kristīts, bet mirst pirms spēja apliecināt savu ticību, un bērnu, kurš mirst pirms viņu paspēja nokristīt.³²

Šleiermahers kā kristību priekšnosacījumu min ticību un apzināšanos, ka cilvēks ir grēcīgs un viņam ir nepieciešams Pestītājs. Pēc viņa domām bērns šo stāvokli nav sasniedzis. Kristība, kas ir veikta bērnam itkā tiek iesaldēta līdz brīdim, kamēr cilvēks pienācīgi apzinās savu grēcīgo dabu un apzinās savu stāvokli Dieva priekšā. Šleiermahera uzskats par to, ka jau ar Reformāciju, bērnu kristībām vajadzēja izzust daudzus varētu šokēt. Taču, ja ir patiesa vēlme atgriezties pie sākotnējām, Kristus pavēlētajām kristībām, pēc viņa domām tā būtu bijis jānotiek. Šleiermahers savu domu beidz ar teikumu: “Kad bērns būs spējīgs pats apzināti izvēlēties savu ceļu dzīvē, viņu kristīšanai būs jēga.”

³¹ Ibid., 637.

³² Ibid., 638.

3. MODERNO TEOLOGU VIEDOKLIS PAR BĒRNU KRISTĪBĀM

Lielākā daļa moderno teologu uzskata, ka, lai cilvēks tiktu attaisnots, kristībai ir nepieciešama arī ticība. Daži pētnieki Lutera teoloģijā ir saskatījuši pretrunu starp taisnošanu ticībā un paļaušanos, ka kristība pestī cilvēku. Deivida Skēra grāmatā “Kristība”, autors ticību, kas ir pievērsta sev dēve par nevajadzīgu un pašiznīcinošu. Šāda ticība parādījās anabaptistiem, kuri kristībā nesaredzēja neko vairāk kā ticības apliecināšanu.³³ Luteram ticība Dievam un Viņa vārdam nozīmēja ticību kristībai.³⁴ Kristību un īpaši bērnu kristību nonicināšana nav tikai Reformācijas laika un moderno laiku fenomens, bet šāda domāšana bija raksturīga jau viduslaikos, kad grēksūdze un cilvēku labie darbi tika uzskatīti par daudz nozīmīgākiem. Salīdzinājumā ar Romas katoļiem, Austrumu pareizticīgajiem, reformātiem un baptistiem luterāņi kristību vērtē visaugstāk.³⁵ Saskaņā ar luterāņu teoloģiju, kristība ir cilvēka patvērums uz visu mūžu, un nav tikai līdzeklis pret iedzimto grēku. Turpretī, katoļi uzskata, ka kristībās iegūto žēlastību var pazaudēt, tādēļ uzmanība tiek vērsta uz grēku nožēlas sakramentu. Pretstatā Romas baznīcai Austrumu pareizticīgā baznīca uzskata, ka kristības iedarbība turpinās visas dzīves garumā un kristieši pie tās var arvien atgriezties, bet viņu doktrīna par cilvēka grēcīgo dabu nav formulēta tik stingri kā luterāņu doktrīna par iedzimto grēku, jo luterāņu mācībā pat tikko dzimušam bērnam ir nepieciešama izpirkšana.³⁶ Reformētās baznīcas, ieskaitot baptistus, kristību rituālā nesaskata nekādu pestījošo aktivitāti vai dievišķu klātbūtni. Viņu teoloģijā tai ir atvēlēta tikai palīga loma.

3.1. Gustavs Aulens

Gustavs Aulens (1879-1978) bija luterāņu bīskaps, kurš pārstāveja Strāngnās draudzi Zviedrijā. Viņš bija arī ievērojams 20.gs. teologs un kļuva par vadošo galvu teoloģiskā kustībā “Lunda”. Viens no lundiešu teoloģijas galvenajiem aspektiem bija atrast vidusceļu starp konservatīvo luterānismu, kas bija Zviedrijas draudzēs un 19.gs. liberālismu.³⁷ Vēl kādā no viņu galvenajām pārliecībām bija tā, ka visus Dieva mērķus un darbus vislabāk var saprast caur Mārtiņa Lutera sarakstītajiem darbiem. Gustava Aulena grāmata “The Faith of the Christian Church” plaši tika izmantota protestantu semināros. Grāmatā ir Aulena aprakstīts viņa raksturīgākos uzskatos, tomēr metodoloģiskajās nodaļās nedaudz var manīt līdzību ar

³³ James Atkinson, “*Martin Luther and the Birth of Protestantism*” // Deivids Skērs, *Kristība* (Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2011), 16.

³⁴ Heiko Oberman, “*Luther: Man Between God and the Devil*” // Deivids Skērs, op. cit., 16.

³⁵ Deivids Skērs, *Kristība* (Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2011), 18.

³⁶ John Meyendorff, “*Byzantine Theology*” // Deivids Skērs, op.cit., 19.

³⁷ *Gustaf Aulén, Lundensian Theologian*. [Skatīts 27.05.2018.] Pieejams tiešsaitē: <http://scriptoriumdaily.com/gustaf-aulen-lundensian-theologian/>

Aulens uzskata, ka kristības primāri sevī ietver līdzdalību Kristus miesā. Tās vairs nepiemin pagātni, bet mērķis ir tendēts uz nākotni. Aulens kristību nodomu saredz vēstulē Efeziešiem 4:13: „līdz kamēr mēs visi sasniegsim vienību Dieva Dēla ticībā un atziņā, īsto vīra briedumu, Kristus diženuma pilnības mēru.” Turpinājums ir no 16. līdz 19.pantam: „Viņā visa miesa, kopā saturēta un visādām palīgsaitēm vienota, pastāvīgi aug pēc tām spējām, kas katrai viņas daļai dotas, kļūdamā aizvien pilnīgāka mīlestībā. Tad nu es jums piekodu – Tas Kungs ir mans liecinieks – vairs nedzīvot tā, kā pagāni dzīvo sava sirdsprāta tukšībā savas nezināšanas dēļ un sirds apcietinātības dēļ, aptumšojušies savā sapratnē un atsvešinājušies dzīvībai, kas no Dieva, zaudējuši kauna jūtas un sākuši nodoties izvirtībai, sagandēdami savu dzīvi ar visādiem netiklības darbiem un mantkārību.” Kristības pēc viņa domām nozīmē jaunu eksistenci: mirt ar Kristu un dzīvot ar Viņu, mirt grēkam un dzīvot atjaunotā dzīvē Kristū. Tomēr, šo jauno dzīvi, kristietis pats nevar izveidot. Tā ir dota pateicoties Dieva žēlastībai. Tā ir savstarpēji nepārraujama saistība ar kristībām.

Bērnu kristību derīgums netika apšaubīts līdz modernajiem laikiem. Kopš agrīnās baznīcas laikiem tās šķita kaut kas pašsaprotams. Ja tiek pieņemts, ka kristības piešķir Dieva žēlastību, tad momentāli bērnu kristības kļūst derīgas. Aulens uzsver, ka bērnu kristība nepārprotami liecina par to, ka dalība Kristus draudzē balstās uz nekā cita kā vien Dieva nepelnītu žēlastību un mīlestību. No šī viedokļa, jautājums par to vai bērnu kristības tika praktizētas Jaunajā Derībā kļūst sekundārs. Pretēji Šleiermaheram Aulens norāda uz to, ka tās tika praktizētas Jaunās Derības draudzēs. Galvenā uzmanība esot jāpievērš tam, ka bērnu kristības ir tieši saistītas ar evaņģēlijos pasludināto žēlastību.³⁹ Aulens Bībeles rakstu vietu, kurā Jēzus saka, ka bērniem jau pieder Debesu valstība interpretē balstoties uz savu pārliecību, ka šo rakstu vietu nemaz nevar savādāk saprast kā vien tā, ka bērniem ir vienādas tiesības ar pieaugušajiem un vienādas tiesības būt par draudzes locekļiem. Ja viņiem nebūtu šādas tiesības, viņiem nepiederētu Debesu valstība. Marka evaņģēlija 10:14-16⁴⁰ nozīmi un svarīgumu var saprast tikai tad, ja pieņem to kā apstiprinājumu bērnu kristībām.

Aulens ir pārliecināts, ka Jaunās Derības teksti neiet pretrunā ar bērnu kristībām, tādejādi iebildumi pret tām Rakstos nav balstāmi. Vienīgā situācija, kad Aulens piekristu, ka bērniem nevajag kristīties būtu tad, ja tās kļūtu mehanizētas, tādejādi baznīca kļūtu par ciparu, kas norādītu, cik cilvēki ir saņēmuši kristības. Tomēr, šāda interpretācija ir sveša Jaunajai

³⁸ Ibid.

³⁹ Gustaf Aulen, *The Faith of the Christian Church*, (Philadelphia: The Muhlenberg Press, 1960), 338.

⁴⁰ Mk Ev 10:14-16 Bet Jēzus, to redzēdams, apskaitās un tiem sacīja: "Laidiet bērniņus pie Manis, neliedziet tiem, jo tādiem pieder Dieva valstība. Patiesi Es jums saku: kas Dieva valstību nedabū kā bērniņš, tas nenāks tur iekšā." Un Viņš tos apkampa, rokas tiem uzlika un tos svētīja.

Derībai. Baznīca nav ne kopsomma tam, cik cilvēki ir kristījušies, ne tam kāds ir ticīgo skaits. Tā ir Kristus miesa, kur valda vienotība starp cilvēkiem, kuri tic uz Pestītāju. Aulens pārlicināti pārstāv savu pozīciju un izvirza argumentu – cilvēkiem, kuri apšauba bērnu kristību likumību ir jāapdomā vai viņi nenoliedz radikālismu evaņģēlijos, kad tiek pasludināta žēlastība. Tādējādi viņi padara Dieva žēlastības gribu atkarīgu no cilvēku kvalifikācijas. Bērnu kristības novērš visus cilvēka radītos šķēršļus ceļā uz apvienību ar Dievu.⁴¹ Nevien cilvēks nav tiesīgs spriest par otru to, vai viņš drīkst piederēt Kristus draudzei vai nē. Bērnu kristības liecina, ka cilvēka piederība Kristus draudzei nav atkarīga no kāda indivīda, kurš to pieņem un apstiprina. Piederība ir atrodamā mīlošā Dieva gribā. Balstoties tikai uz šo, cilvēks pieder Kristus draudzei. Ir iespējams, ka garīgās dzīves pārbaudījumos, cilvēkiem kļūst nocietinātas sirdis un cilvēka ceļš uz glābšanu tiek traucēts kādu rīkojumu dēļ. Aulens ir pārlicināts, ja būtu jābalstās tikai uz citu cilvēku spriedumiem, grūtībās esošais, tiktu izraidīts un stāvētu ārpus draudzes sienām. Bērnu kristības stāv pāri šiem visiem cilvēka izdomātajiem šķēršļiem un liecina, ka Dieva sirds nav aizvērta. Tā liecina, ka pat tad, ja ticība ir kļuvusi vāja, cilvēkam vienmēr būs vieta Kristus draudzē.

Tajā pašā laikā, bērnu kristības ir draudzes sirdsapziņa tādā nozīmē, ka visu laiku uz viņiem gulstas atbildība par nokristīto bērnu. Bērnu kristības iepriekš pieņem to, ka kristītu bērnu ir iespējams vest kontaktā ar kristiešu garīgo dzīvi, un to veidot ir draudzes pienākums. Neskatoties uz visu iepriekš sacīto, Aulens min gadījumu, kad nevienām kristībām nevajadzētu notikt. Tām nevajadzētu notikt, ja draudze nevar nodrošināt bērnu vai pieaugušo ar iespēju apgūt kristīgās mācības pamatus un palīdzēt viedot dzīvi attiecīgu dzīvi. Tāpēc, ar noteikumiem, ka draudze parūpēsies par kristītiem bērniem un nodrošinās viņus ar kristīgu audzināšanu, bērnu kristības var notikt.⁴²

3.2. James McClendons

James McClendon (1924-2000) dzimis ASV un bija ievērojams teologs. Jau no mazotnes bija uzaudzis baptistu vidū, bet mācoties universitātē radās interese par ekumēnisko kristietību. Viņš īpaši sāka pētīt ortodokso, katolisko un protestantu baznīcas sistēmas. McClendon min, ka dzīves laikā ir notikuši vairāki notikumi, kuri krasi ir izmainījuši viņa teoloģiskos uzskatus. Viens no tiem bija, kad viņš uzināja, ka episkopālajā baznīca baptistus dēvēja kā katoļu un protestantu apvienību.⁴³ Tas ir, it kā baptistu teoloģija balstītos šajās abās

⁴¹ Gustaf Aulen, op. cit., 339.

⁴² Ibid., 340.

⁴³ *The Radical Road One Baptist Took*. [Skatīts 29.05.2018.] Pieejams tiešsaitē: <https://www.goshen.edu/mqr/2000/12/october-2000-mcclendon/>

konfesijās.

Kā jau vairākums teologu, arī McClendons apgalvo, ka kristības ir uz nākotni orientēts rituals un pagremde ir zīme par savas dzīves atdošanu Dievam. Pamats šim apgalvojumam ir meklējamas Jāņa Kristītāja darbībā. Tas ir redzams Marka evaņģēlija 1:4-8: „Jānis Kristītājs nāca tuksnesī, sludinādams grēku nožēlas kristību uz grēku piedošanu. Un pie viņa izgāja visa Jūdejas zeme un visi Jeruzālemes ļaudis; un tie tika viņa kristīti Jordānas upē, izsūdzēdami savus grēkus. Un Jānis bija ģērbies kamieļu spalvas drēbēs un ādas jostu ap gurniem un ēda siseņus un kameņu medu, un sludināja, sacīdams: "Kāds spēcīgāks nekā es nāk pēc manis, kam es neesmu cienīgs noliecies atraisīt Viņa kurpju siksnas. Es jūs esmu kristījis ar ūdeni, bet Viņš jūs kristīs ar Svēto Garu.”” Jānis sludināja metanoia ideju un kristības liecināja par grēku piedošanu. Pēc Jāņa nāca Jēzus, kura pavēlētās kristības cilvēki veic vēl līdz mūsdienām. No Jēzus kristību piemēra var secināt, ka tās cilvēkiem ir jāveic paklausot Dieva pavēlei un tā iezīmē stāstu. Ar kristībām cilvēks ieiet valstībā, kur vecais ir pagājis un tagad viss ir tapis jauns.

McClendonam vairāk interesē jautājums par to kā kristības darbojas. Kā ir iespējams, ka pāris litri ūdens un daži vārdi var cilvēku padarīt par jaunu radījumu, padarīt viņa grēkus par nebijušiem, pielīdzināt viņa dzīvi ar Kristu un iegūt sevī Dieva Svēto Garu. Ir svarīgi minēt to, ka šīs visas lietas dara Dievs nevis cilvēks. Ticīgais, draudze, Kristus un Svētais Gars Svētajos Rakstos ir iezīmēti kā aktīvi kristību līdzdalībnieki. Kristības ir darbība, kurās iesaistās Dievs, kristāmais un draudze, lai mainītu indivīda dzīvi balstoties uz Jēzus krustā sisto un augšāmcelto dzīvi. Cilvēkiem ir jācenšas saprast kristību nozīmi mūsdienu pasaulē, lai tās varētu pienācīgi funkcionēt.⁴⁴ Viens no piemēriem ir, kad Sauls kļuva par Pāvilu. Viņš pamatīgi pretojās Jēzus kustībai un cīnījās pret kristiešiem. Tas ir minēts Galatiešu vēstulē 1:13,14: „Jo jūs esat dzirdējuši par manu kādreizējo dzīvi jūdu ticībā, kā es pārlietu vajāju Dieva draudzi un to postīju un ka es pārspēju jūdu ticībā daudzus savus biedrus savā tautā, būdams vēl dedzīgāks tēvu paražu aizstāvis.” Kad Jēzus parādījās Pāvilam, viņam tika dots uzdevums – liecināt par Viņu visiem pagāniem. Šīs radikālās izmaiņas Pāvilā notika caur konfliktu un daudzām šaubām. Tas notika cīņā pašam ar sevi un bez bailēm. Arī mūsdienās daudzi savu atgriešanās stāstu pielīdzina Pāvila. Pāvils kā Bībeles stāsta varonis cilvēkiem ir ļoti nozīmīgs. Tas ir tā iemesla dēļ, ka arī viņš, tāpat kā ikviens kristietis nav bijis Jēzus acu liecinieks. Tas ļauj vieglāk attiecināt savu dzīvi uz Pāvila piemēru.

Tā kā kristība ir uz nākotni orientēts rituals, McClendons turpina, ka tā liecina par glābšanu un jaunu radījumu Kristū. Neviens, kurš patiesā ticībā meklēs šo patiesību, netiks

⁴⁴ James Wm. McClendon, *Systematic Theology Doctrine*. 2nd ed. (Nashville: Abingdon Press, 1994), 387.

atstumts. Tā kā glābšana ir brīva un bezmaksas, tāpat arī kristībām tādām ir jābūt. Nevienam nedrīkst noraidīt, ko Kristus ir pieņēmis, un nevienam no viņiem nedrīkst liegt kristības.⁴⁵ Apustuļu darbu 10:47: “Kas gan varētu liegt ūdeni šo ļaužu kristīšanai, kas dabūjuši Svēto Garu tāpat kā mēs?” ir retoriski pareiza. Baznīca lēnām, bet pārliecinoši, ir iemācījusi to, ka šo kristību ūdeni nedrīkst liegt pagāniem, nedz arī barbariem, jūdiem, sievietēm, kalpiem, jo vēstulē Galatiešiem 3:28 ir teikts: “Tur nav ne jūda, ne grieķa, nav ne kalpa, nedz svabadā, tur nav ne vīra, nedz sievas, jo jūs visi esat viens Kristū Jēzū.” No šīs rakstu vietas McClendons secina, ka nevajadzētu būt absolūti nekādai barjerai starp tiem, kuri drīkst kristīties un kuri nē. Tomēr, agrīnajos laikos, kad kristieši laba nodoma dēļ iekļāva bērnus kandidātu sarakstā, un ieviesa sapratni, ka kristības ir neatkārtojamas, viņi ironiskā kārtā noliedza šo saturošo principu.⁴⁶ No tā brīža neviens arī no Jēzus vai Pāvila stāstiem nešķīta piemērots. Tā vietā notika bērnu kristību rituāls. “Ikviens, kas gribēs” pārtapa par “ikvienam, kas vēl nav kristījies, tas ir jāizdara”. Tādējādi, kristieša iniciācijas privilēģija tika efektīvā veidā atcelta. Šoreiz tas nebija pagāniem, barbariem, sievietēm vai kalpiem, bet gan bērniem. Balstoties uz šī noteikuma, cilvēks nekad vairs nevar pieprasīt atkārtotas kristības, nekad neatcerēsies tās, jo bija pārāk mazs un nekad nevarēs apliecināt savu paša ticību kristību laikā.

Kristību vērtības samazināšanās sakrita ar kristiešu ticības iejaukšanu kultūrā. Tas bija tā saucamais Konstantīna kompromiss. Tomēr, gadsimtiem ejot, laiku pa laikam, indivīdi un grupas dumpojās pret šiem uzskatiem. Šie visi protesti bija neefektīvi un vairākumam kristības kļuva par zīdaina piedzimšanas ceremoniju vai drošības zīmogu nāves gadījumā. Tās zaudēja savu statusu kā sākotnējā Jēzus pavēle mācekļiem dodoties savas ticības ceļā. Iepriekšminētajiem uzskatiem McClendon piedāvā divas alternatīvas: tiem, kuri ir kristīti drīz vien pēc dzimšanas, pēc laika ir jāiziet konkrēta apmācība, kas būtu apstiprinājums viņu konversijai un kļūtu par vienu no viņu dzīves augļiem; vai bērni, kuriem ir notikušas kristības, ir apstiprināti kā pilntiesīgi draudzes locekļi.⁴⁷ Abos šajos alternatīvajos variantos ir nepieciešama ticība – draudzes locekļu vai vecāku. Vienīgi iztrūkst paša bērna ticība. Diemžēl, pēc laika, kad kādā draudzē šāds cilvēks piesakās uz atkārtotām un apzinātām kristībām, viņš tiek apvainots, jo vēlas atkārtot neatkārtojamo.

Pietuvojoties šai ekumēniskajai dilemmai, McClendons min dažus sešpadsmitā gadsimta spirituālistus un deviņpadsmitā, divdesmitā gadsimta evaņģēlistus, kuri akcentu lika uz iekšējo konversiju un uzsvēra, ka kristībām nav nozīme. Viņu skatījumā kristības bija adiafora – tikumiskā ziņā vienaldzīga lieta, ko neuzskatīja ne par atļautu, ne neatļautu, labu vai ļaunu, to var darīt jebkādā veidā un tās ir atstātas personīgai pašizvēlei. Šķīta, ka šī ideja ir

⁴⁵ Ibid., 391.

⁴⁶ Ibid., 391.

⁴⁷ Ibid., 392.

risinājums lielajai dilemmai, tomēr tā īsti negāja kopā ar augšāmceltā Kristus pavēli, kas minēta Mateja evaņģēlija 28:19: "Tāpēc eita un darait par mācekļiem visas tautas, tās kristīdami Tēva, Dēla un Svētā Gara vārdā." Tā kā protestantiskās un ortodoksās baznīcas šo dilemmu nav atrisinājušas, rodas jautājums vai vispār kāds to spēj.⁴⁸

Kristieša uzdevums nav tikai primitīvi atkārtot pirmatnējo kristiešu uzvedību, bet uzvesties atbilstoši šodienas videi ar vēlmi līdzināties Jēzus pirmajiem mācekļiem. Atšķirībā no Šleiermahera McClendons uzskata, ka bērnu kristības nebalstās uz metanoia ideju, ko sludināja Jēzus un Pāvils, bet gan tā vairāk līdzinās Efeziešu mācekļu pagremdei, kuri nebija dzirdējuši par ticību uz Jēzu un Svēto Garu. Tā iemesla dēļ viņiem vajadzēja atkārtotas kristības, lai kļūtu šo nezināšanu. Tas ir minēts Apustuļu darbu 19:1-5: „Kamēr Apolls bija Korintā, Pāvils, pārstaigājis augstienes apvidus, nonāca Efezā, un, sastapis dažus mācekļus, viņš tiem sacīja: "Vai jūs dabūjāt Svēto Garu, kad jūs kļuvāt ticīgi?" Tie viņam atbildēja: "Mēs pat neesam dzirdējuši, ka Svētais Gars ir." Viņš jautāja: "Ar kādu kristību jūs esat kristīti?" Tie atbildēja: "Ar Jāņa kristību." Bet Pāvils sacīja: "Jānis kristīja ar grēku nožēlas kristību, ļaudīm sacīdams, lai tie tic tam, kas nāksot pēc viņa, tas ir, Jēzum." To dzirdējuši, viņi tika kristīti Kunga Jēzus Vārdā. Kad Pāvils uzlika tiem rokas, Svētais Gars nāca pār tiem: tie runāja mēlēs un pravietoja.” Bērnu kristības, ar savu stingro nostāju par to, ka tās var veikt tikai vienu reizi, liek domāt, kur vēl šādu darbību var saredzēt. Patiesībā, to neredz nekur. Nevienu citu darbību kristieši nešaubīdamies atkārtoti vairākas reizes, piemēram, kādu rituālu. McClendon izdara secinājumus, ka labojums šim kristību veidam nav atrodams apgalvojumā, ka tās ir nederīgas. Precīzāk, atkārtotas kristības var saukt par „labojumu” jeb „uzlabojumu.”⁴⁹ Piemēram, cilvēki var atkārtot laulības, ordinācijas, tāpat arī kristības. Reizēm cilvēks vēlas kristības atkārtot, jo saprot, ka pirmajā brīdī to nav darījis ar pilnu atziņu. Bērnu kristība neatceļas, bet atkārtot to vēlreiz apzinīgā vecumā nozīmē apstiprināt sākotnējo rituālu. Jebkurā gadījumā, vadlīnija ir tā, ka nevienam nedrīkst aizliegt kristīties, kas to vēlas.

3.3. Roberts W. Jensions

Roberts W. Jensions (1930-2017) bija luterāņu un ekumēniskās teoloģijas pārstāvis. Viņš bija viens no ievērojamākajiem 20.gs. teologiem. Mācoties Heidelbergas universitātē viņš iepazinās ar Bārta teoloģiju. Pabeidzot universitāti viņš kļuva par pasniedzēju Luterāņu koledžā. Ar laiku Jensions kļuva arvien vairāk ieinteresēts ekumēniskajā teoloģijā. 1980. un 1990. gadā viņš progresīvi virzījās uz katoļu un ekumēnisko virzienu. Citās Jensona

⁴⁸ Ibid., 393.

⁴⁹ Ibid., 396.

sarakstītās grāmatās viņš nonāk pie teoloģijas pamata centra, kas ir starp katoļiem un ekumēnistiem.⁵⁰ Viņa darbi ir ievērojami ar teoloģiju par cilvēka glābšanu, Trīsvienību un sistemātiku.

Jensons min, ka kanonā tiek uzsvērts, ka cilvēks, kurš ir nožēlojis grēkus, ir jākrista Trīsvienības vārdā, lai viņu ieaicinātu draudzē. Cilvēkiem, kuri šādā veidā ir pievienojušies draudzei, kristība apsola grēku piedošanu un Svētā Gara dāvanas. Jensons diemžēl vairāk nepaskaidro, kas tiek saprasts ar grēku nožēlu un piedošanu, bet tam seko viņa uzsvars, ka mūsdienu baznīcas uzdevums ir atjaunot kristību integritāti.⁵¹

Jensons saka, ka ja nebūtu piefiksēts augšāmcelšanās notikums, Jaunās Derības laikos tāpat tiktu veiktas kristības. Nevieniem no Jaunās Derības aculieciniekiem nav iedomājama atšķirība starp draudzi, kas veic kristības un cilvēkiem, kuri tiek kristīti. Apustulis Pāvils pieņem, ka visiem ticīgajiem ir jāpievienojas draudzei caur kristībām. Apustuļu darbos tiek sintezēti pieņēmumi, ka būt konvertētam, piederēt draudzei un būt kristītam ir vienas un tās pašas lietas.⁵² Tas pats pieņēmums ir redzams jebkurā Jaunās Derības rakstu vietā, kur šis jautājums tiek pacelts. Piemēram, vēstulē Titam 3:5: „Viņš mūs izglāba, nevis taisnības darbu dēļ, ko mēs būtu darījuši, bet pēc Savas žēlsirdības, ar mazgāšanu atdzimšanai un atjaunošanos Svētajā Garā.”

Jēzus pats un iespējams, ka daži no Viņa mācekļiem tika kristīti ar Jāņa kristību. Kad Jēzus augšāmcelšanās un Vasarsvētku Svētā Gara notikums uzsāka evaņģēlija misiju, tie kuriem ticība tika piešķirta caur apustuļu sludināšanu kļuva par grēku nožēlotājiem. Apustuļi šos cilvēkus, kas nožēloja grēkus pieņēma ar to pašu rituālu, kuru viņi pirms tam jau bija veikuši pie Jāņa Kristītāja. Kristība kļuva par tādu, kāda tā nebija Jānim – par iniciāciju. Jensons min, ka kristiešu draudzes ir misionāriskas un ikviena šāda kopiena pie sevis pieņem cilvēkus caur kādu rituālu. Domājot specifiskāk par evaņģēlija mērķi, tiem, kas tam notic tiek pieņemti kā nākamie sludinātāji, pievienojoties tiem cilvēkiem no kuriem viņi šo vēsti ir dzirdējuši. Taču tiem, kuri tic, ka evaņģēlijs ir veidots priekš grēku nožēlas, kristības ir viņu iniciācija.⁵³ Būtībā, šī loģika pēc Jensonā domām nosaka un nostiprina rituālu.

Matejs un Marks kristību pavēli attiecināja uz kristiešu draudzes mācekļiem. Šī saprašana ir saglabājusies līdz mūsdienām, izņemot reformētajās tradīcijās. Jensons izceļ, ka neskatoties uz spēcīgo politisko virzienu pirmatnējās un viduslaiku baznīcās, kas centās

⁵⁰ *Died: Robert Jenson, 'America's Theologian'*. Skatīts [29.05.2018.] Pieejams tiešsaitē: <https://www.christianitytoday.com/news/2017/september/died-robert-jenson-lutheran-america-systematic-theologian.html>

⁵¹ Carl E. Braaten and Robert W. Jenson, *Christian Dogmatic*, 2nd ed. (Philadelphia: Fortress Press, 1984), 315.

⁵² *Ibid.*, 316.

⁵³ *Ibid.*, 316.

pastiprināt baznīcas un garīdzniecības ietekmi valsts politiskajā un kultūras dzīvē, dogmatiskā attīstība paturēja kristības atvērtas ikvienam. Florences koncilā noteica, ka šī sakramenta vadītājam ir jābūt priesterim. Tomēr, vajadzības gadījumā tas var būt ne tikai priesteris vai diakons, bet arī laijs vai sieviete, vai pat pagāns vai herētiķis, ja viņi publiski uzvestos kā baznīcai piederīgi.⁵⁴ Tomēr, klasiski reformētā teoloģija uzstāja, ka kristības, kuras ir veicis neordinēts cilvēks, īpaši pieminot sievietes, ir jāveic atkārtoti.

Domājot par to, kuri ir jākrīsta, Jensons atbild nešaubīdamies: “bibliskā pavēle ir nepārprotama. Jākrīstī ir tie, kurus evaņģēlija vēsts vedusi pie savu grēku nožēlas un vēlmi būt draudzē. Kā saprast grēku nožēlu Jensons gan nepaskaidro. Iepriekšminētais Jenson noteikums attiecas tikai tad, ja abas iepriekšminētās darbības nāk labprātīgi no indivīda, nevis vienu viņš grib, bet otru veic piespiedu kārtā”. Laikam ejot, tas kļuva par regulāru notikumu, ka cilvēki pievienojās Kristus draudzei ne tāpēc, ka viņi piedzīvoja Jenson minēto grēku nožēlu, bet gan tā iemesla dēļ, ka vienkārši bija tajā uzauguši. Rodoties šai situācijai, bibliskā pavēle par to, kuri ir jākrīsta kļuva par problēmu nevis palīgu. Neskatoties uz pētnieku mēģinājumu izziņāt šo jautājumu, vēl joprojām nav zināms vai apustuliskā draudze kristīja bērnus un ja to darīja, tad zem kādiem noteikumiem. Nav arī zināms kādu argumentu dēļ katoļi sāka kristīt konkrētu vecāku bērnus, tādējādi padarot to par iniciācijas nevis grēku nožēlas rituālu.⁵⁵ Laiks, kad ir zināms par bērnu kristību uzsākšanu ir aptuveni 3.gs. Jensons skaidro - kamēr konvertējušo cilvēku skaits bija liels, bērnu kristības nebija aktuālas, un pats rituāls bija un tika turpināts kā pieaugušo cilvēku atgriešanās zīme. Ir svarīgi pieminēt to, ka sākotnējais lēmums nebija par to, ka kristiešu bērniem obligāti vajadzētu kristīties, tomēr, ja bija vēlme, to varēja darīt. Daudzi agrīnās baznīcas mācītāji ieteica tās atlikt, un daudzi vecāki to arī darīja. Argumenti par un pret bērnu kristībām nevar tieši tikt atvasināti no kristību mandāta, bet tie balstās uz kristību apsolījumu interpretāciju.⁵⁶

Cilvēks nevar sev izvēlēties vecākus, nacionalitāti vai vispār laiku, kad piedzimt. Tāpat arī kristības pieņem šo ontoloģisko apgalvojumu. Šis apgalvojums veicināja Mārtiņa Lutera slaveno katehētisko jautājumu, kas sakrīt arī ar McClendona izvirzīto jautājumu: „Kā ūdens var darīt tik lielas lietas?” Tajā pašā momentā Luters sniedz arī atbildi: „Tiešām, ūdens nav tas, kas veic šīs dižās lietas, bet tas ir Dieva vārds, kas darbojās kopā ar ūdeni.”⁵⁷ Kristībās ir redzams un dzirdams Dieva vārds. Tomēr, visa pamatā ir ticība. Jensons izvirza jautājumu par to, kas notiek tad, ja nav ticība, bet tāpat veic šo rituālu. Ja tiešām nekas nenotiek, kas notiek ar to cilvēku, kurš ir kristījies neticīgs, bet tagad palicis ticīgs – vai viņam

⁵⁴ Ibid., 317.

⁵⁵ Ibid., 318.

⁵⁶ Horace Bushnell, “*Christian Nurture*”// Carl E. Braaten and Robert W. Jenson, op. cit., 318.

⁵⁷ Mārtiņš Luters, *Mazais katehisms* (Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2015), 17.

ir jākristās vēlreiz? Akvīnas Toms uz šiem jautājumiem sniedz skaidras atbildes. Viņa risinājums kļuva par pamatu sholastiskajai teoloģijai.⁵⁸ Akvīnas Toms uzsvaru lika uz cilvēka tēlu jeb raksturojumu kā personisko potenciālu. Konkrētais raksturs, kas tiek „piešķirts” kristībās ir potenciāls piedalīties baznīcas kalpošanā, lai dzirdētu un sludināt evaņģēliju. Šis cilvēka raksturs, ko saņem pēc kristībām ir tieši tas pats, ko Reformācija vēlāk sauc par „ikviena ticīgo priesterību.” Kā tēla pastāvību to var pielīdzināt ar Kristus tēla priesterību, kurā krista cilvēku.⁵⁹

Reformācijas kustības kristību teoloģija bija atšķirīga no sholastiķu. Pēc Jensonas domām, tā cieši saistījās ar pašas Reformācijas būtību. Kalvinistu doma bija vienkārša. Viņi saglabāja sholastisko mācību, bet atmeta tikai doktrīnu par tēlu jeb cilvēka raksturu. Šis Rietumu teoloģiju atstāja svārstīgu. Kalvinistiem bija uzskats – ūdens ir instruments ar kuru cilvēkiem tiek piedots, viņi piedzimst no jauna un tiek atjaunoti. Ko tādu satur tikai šis sakraments. Tādējādi, bērnu kristības tika atstātas bez pamata. Jensonas turpina, raksturojot citu konfesiju uzskatus: “Modernās baptistu kustības ir vienmēr apgalvojušas, ka izpilda patieso Reformētās mācības tendenci. Klasiskais Kalvinisms kristības interpretēja kā žēlastības derību, kas kā sociāls līgums, balstoties uz Rakstiem, iekļauj ticīgu vecāku bērnus. Lutera kristību teoloģiju, kas kļuva par daļu no luterāņu dogmatiskās tradīcijas, ir sarežģītāk saistīta ar sholastisko mantojumu. Sholastiskajā mācībā ticība ir kristību stāvoklis un mērķis.”⁶⁰ Luterāņi māca, ka Dieva vārds un ūdens ir nepieciešami kristību priekšmeti. Ticībai ir kaut kam jātic, tas ir, kaut kas, kam tā var pieķerties un pastāvēt uz to.⁶¹ Tādējādi, šajā situācijā, ticība pieķeras ūdenim. Darbībai noteikti ir jābūt ārīšķīgai. Tik līdz tiek apgalvots šāds uzskats, atceļas bērnu kristību problemātika. Kristību ārīšķīgā darbība paliek rādītājs uz cilvēka pagātni un, ja tās ir ticības priekšmets, tad tām vienmēr var ticēt, un dod iespēju apstiprināt ticību. Kristītajam cilvēkam, kurš pirms tam neticēja vai tika kristīts kā bērns, Lutera padoms ir īss: „Ja tu neticēji pirms tam, tad tici tagad.”

Bērnu kristību dogmatiskais apstiprinājums pats par sevi nebūtu tās padarījis par darbību, kas dominē. Kristības bērniem pēc Jensonas domām ir pamatotas kā viena no iespējām veidot dzīvi pēc kristīgām vērtībām. Šādu pamatojumu viņš balsta tajā, ka bērns vairs nebūs jākonvertē, bet viņš jau no mazām dienām būs uzaudzis ticības disciplīnā. Brīdī, kad kristietība kļuva par oficiālo Romas Impērijas reliģiju parādījās milzīgas šaubas par katru kristāmo cilvēku patieso vēlmi konvertēties. Gadus vēlāk, gandrīz visas kristības notika tikai bērniem. Šī situācija uzturēja pati sevi. Kad kristības lielākoties notika bērniem, sākotnējam

⁵⁸ Aquinas, “*Summa Theologica*” // Carl E. Braaten and Robert W. Jenson, op. cit., 324.

⁵⁹ Aquinas, op. cit. // Carl E. Braaten and Robert W. Jenson, op. cit., 324.

⁶⁰ Carl E. Braaten and Robert W. Jenson, op. cit., 326.

⁶¹ Mārtiņš Luters, *Lielais katehisms* (Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2010), 89.

katehismam bija jāpazūd. Tādējādi, ūdens tilpnei, kur notika kristības netika piešķirts nozīmīgums un pats rituāls tika atstāts bez disciplīnas. Jensons arī apgalvo, ka bērnu kristības nebūtu jāveic vienkārši darbības pēc. Jau no paša sākuma vajadzēja izveidot katehismu vecākiem, lai zinātu kā bērns būtu jāaudzina. Tomēr, izveidotās attiecības ar sabiedrību ir tās, kas bērnu kristību padarīja par normu un neviens arī neiedomājās iet kādas mācības, lai vismaz kāds no vecākiem zinātu kā šāds bērns būtu jāaudzina.⁶²

3.4. Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca

Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas uzskati par kristībām ir cieši saistīti ar konservatīvo luterāņu baznīcu savienotajās valstīs. Pašai luterāņu baznīcai nav izdota neviena publikācija, kas būtu par kristībām. Šī iemesla dēļ visas apskatītās publikācijas, ko izdod Luterisma mantojuma fonds ir balstītas konservatīvo luterāņu uzskatos, tāpēc var pieņemt, ka viņu savstarpējie viedokļi diži neatšķiras.

Tāpat kā visi iepriekšminētie autori arī Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīcas kristības saredz kā cilvēka nošķiršanu no visa vecā piešķirot viņam jaunu identitāti. Kopš kristību brīža, ticīgais pieder Kristum. Šo procesu varētu nosaukt arī par cilvēka dzīves posmu nomaiņu. Tā ir nāves nomaiņa pret dzīvi. Tā ir grēku nožēlošana, senebreju valodas nozīmē – cilvēka novēršanās no elkdievības un pievēršanās uzticībai kopā ar Dievu; grieķu valodā – “prāta nomaiņa” un vēl vairāk – “prāta ievirzes maiņa”.⁶³ Ar kristībām cilvēkam tiek piešķirta jauna domāšana un pat identitāte. Dievs kristībā atbrīvo cilvēku no grēka un nāves. Viņš ticīgo pievieno Kristum – Viņa nāvei un augšāmcelšanai. Cilvēks, kuram ir iedzimtais grēks piedzimst no jauna. Viņš kļūst par Dieva bērnu un tiek pievienots Kristus miesai.

Luterāņi kristībai nav pievērsuši tik lielu uzmanību kā Svētajam Vakarēdienam vai nesen atjaunotajai privātās grēksūdzes absolūcijas praksei.⁶⁴ Mārtiņš Luters nevērtēja vienu žēlastības līdzekli augstāk par citiem grēku piedošanas ziņā, tomēr viņš nošķīra to nozīmi. Kristība viņan nebija ienākšanas brīdis kristīgajā kopībā; tā bija peilīdzināma kristieša dzīvei, un tā noteica baznīcas robežas. Luters apgalvoja, ka pāvesta piekritēji nevar saukt luterāņus par herētiķiem, jo viņiem ar luterāņiem ir kopīga kristība.⁶⁵ Šis sakraments ne tikai iesaista ticīgos derībā, bet pats ir šī derība. Luteram kristība ir pamata sakraments, kurā savu nozīmi iegūst visi citi sakramenti. Būt kristītam nozīme to pašu, ko būt Kristū. Luters varēja likumīgi pievērsties Reformācijai, bet pārbaudījuma brīžos viņš paļāvās nevis uz savu ticību, svētumu

⁶² Kavanaugh, “*Shape of Baptism*” // Carl E. Braaten and Robert W. Jenson, op. cit., 327.

⁶³ Roberts Kolbs, *Dariet par mācekļiem kristīdami* (Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2002), 91.

⁶⁴ Jonathan D. Trigg, “*Baptism in the Theology of Martin Luther*” // Deivids Skērs, *Kristība* (Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2011), 15.

⁶⁵ Deivids Skērs, op. cit., 15.

un garīgajiem sasniegumiem, bet gan uz kristību, kura viņam vienmēr bija tagadnes realitāte un nevis vienkārši notikums pagātnē.⁶⁶

Reformācijas laikā kristību jautājums tika risināts divos veidos. Luterāņiem kristība bija Dieva pavēlēta kā veids, lai piepildītu Viņa žēlastības pilno darbību ticīgo vidū. Anabaptistiem un reformātiem tā bija vieds, kā ticīgais pauž savu uzticību Dievam. Reformāti uzskatīja bērnu kristību par nepieciešamu tāpēc, ka tā ir baznīcas atbilde uz Dieva pavēli, nevis nepieciešams līdzeklis Dieva žēlastības pilnajās rūpēs par grēciniekiem. Tas, vai bērni tiek kristīti vai ne, reformātiem ir otršķirīgs jautājums, jo viņi var tikt pestīti bez kristības, kas, stingri ņemot, viņiem nav žēlastības līdzeklis.⁶⁷ Šis liek manīt, ka reformātiem sakramenti ir adiafora. Strīdā starp luterāņiem un reformātiem pamata jautājums bija par to vai kristība ir jāsaprot kā bauslība vai evaņģēlijs. Lutērs to saredz kā evaņģēlija veidu. Kristībai ir jābūt evaņģēlijam vienkārši tāpēc, ka tā ir pamatota Kristus nāvē un augšāmcelšanās. Kur šī kristoloģija pilnībā neatbilst kristības saturam, augļiem un nozīmei, tā tiks skaidrota kā pienākums pildīt bauslību.⁶⁸ Tādējādi tiek secināts, ka kristība nav bauslība, tas ir, tā nav darbība, ko cilvēks dara, lai izpildītu Dieva pavēli. Kristība patīk Dievam, tāpēc, ka caur to Kristus dibina Savu draudzi un nes cilvēkiem Savu valstību. Vēstulē Romiešiem 8:2 ir teikts: “Jo dzīvības Gara bauslība Kristū Jēzū tevi ir atsvabinājusi no grēka un nāves bauslības.” Tas nozīmē, ka bauslība ir atcelta, un kur tā parādās, tur evaņģēlijs ir atkāpies. Tātad, kristība arī pieder pie Kristus pavēlēm, bet tā līdzinās pavēlei ticēt. Šī pavēle vairāk pielīdzināma aicinājumam.

Luterāņi kristības identificē kā zāles pret iedzimto grēku. Viņi uzskata, ka ar kristībām ir iespējams izbēgt no Dieva vispārējā lāsta pār grēciniekiem, kas ir ieskaitot arī bērnus. Tās ir risinājums grēka problēmai. Iedzimtais grēks ir ļoti postošs un vienīgais veids kā izkļūt no mūžīgās nāves sekām ir dievišķā iejaukšanās. Bez tām, visi cilvēki virs zemes, ieskaitot bērnus, ir nolādēti uz mūžīgo nāvi. Luterāņu arguments par kristības nepieciešamību izriet no cilvēku vispārējās samaitātības un nav domāts, lai padarītu nesvarīgus citus kristības prakses iemeslus. Drīzāk doktrīna par vispārējo samaitātību pieprasa tikpat skaidri izteiktu doktrīnu par vispārējo žēlastību, kas kristībā pieejama visiem, ieskaitot bērnus. Doktrīna par pilnīgo samaitātību luteriskajās ticības apliecībās ir iepriekšpieņemums ticības apliecību izpratnē par cilvēci, grēku, kristoloģiju, attaisnošanu un teoloģiju kopumā. Bez doktrīnas par iedzimto grēku kristiešu pamatdoktrīnas nav pilnīgi saprotamas.⁶⁹

Luterāņi kristību pamatojumu balsta Mateja evaņģēlija 28:19: “Tāpēc eita un darait

⁶⁶ James Atkinson, “*Martin Luther and the Birth of Protestantism*” // Deivids Skērs, op. cit., 16.

⁶⁷ Deivids Skērs, op. cit., 26.

⁶⁸ Ibid., 27.

⁶⁹ Gustaf Aulen, “*Christus Victor*” // Deivids Skērs, op. cit., 29.

par mācekļiem visas tautas, tās kristīdami Tēva, Dēla un Svētā Gara Vārdā.” Šajā rakstu vietā Jēzus deva mācekļiem uzdevumu. Jautājums rodas, kad jāšāk identificēts vārds “māceklis”. Jāņa evaņģēlija 8:31,32 tiek aprakstīts, kuri cilvēki ir pieskaitāmi Viņa mācekļiem: “Ja jūs paliekat Manos vārdos, jūs patiesi esat Mani mācekļi, un jūs atzīsiet patiesību, un patiesība darīs jūs brīvus.” No šī var secināt, ka mācekļi zina patiesību. Viņi tic Jēzum kā savam Glābējam un Pestītājam. Evaņģēlija rakstu vietā Jēzus dod pavēli darīt cilvēkus par mācekļiem. Cilvēkus par mācekļiem var darīt, ja viņus krista. Teikumā “darait par mācekļiem visas tautas” tajā īsti nav redzami ierobežojumi. Tādā gadījumā, visi cilvēki visā pasaulē ir ietverti šajā pavēlē. Pēteris Apustuļu darbu 2:38,39 saka, ka ikvienam ir jākristās, lai saņemtu grēku piedošanu un viņš turpina, ka apsolījums ir dots cilvēkiem un viņu bērniem, un visiem, kas vēl ir tālu. Kristības dāvana un grēku piedošana ir domāta visiem cilvēkiem. Tā ir paredzēta ikvienam, kurš tajā dienā klausījās un ticēja. Vēl viens piemērs var būt no Apustuļu darbiem 16:25-34, kur Pāvils un Sīla kristīja kāda cietuma sarga ģimeni Filipos. Arī viņa visi ģimenes locekļi tika kristīti un neviens netika atstumts sava vecuma, dzimuma, tautības vai kāda cita iemesla dēļ. Visi Dieva žēlastības līdzekļi – kristība, absolūcija, Svētais Vakarēdiens, Dieva vārds – ir universāli.⁷⁰ Luterāņi izvirza domu, ka Dieva plāns paredz, ka šo dāvanu saņemšanā un baudīšanā piedalās ikviens. Galvenais iemesls tam ir vienkāršs: žēlastības līdzekļi tagad sniedz to, ko Jēzus izcīnīja visiem cilvēkiem mirstot pie krusta. Tā kā Jēzus mira par visiem, tad arī žēlastības līdzekļi ir domāti ikvienam.⁷¹ Daudzi cilvēki uzsver, ka kādu var kristīt tikai tad, ja viņš ir apliecinājis savu ticību. Luterāņi tam izvirza pret argumentu, ka ja tā būtu, tad vairākas cilvēku grupas automātiski nevar saņemt kristību. Šajās grupās ietilptu jaundzimušie, bērni, cilvēki ar attīstības traucējumiem un pat ļoti veci cilvēki. Šīs grupas nekad nevarētu saņemt kristību dāvanu, jo nespētu apzināti ticēt. Luterāņi uzskata, ka ticībai nav jābūt kristību priekšnoteikumam. Tie, kas tā uzskata pārprot Kristus pavēli minētās “visas tautas.” Šī frāze neizslēdz nevienu. Lutera apgalvo: “Ja sakām, ka kristība ir atkarīga no mūsu ticības, tad mēs vairs neapliecinām, ka tā ir Dieva darbs, ko Viņš dara mums, un tā vietā padarām to par mūsu darbu, ko mēs darām Viņam.”⁷² “Mūsu galvenā rūpe nav zināt, vai kristāmais tic vai ne; jo tādēļ Kristība nevar kļūt neīsta – te viss atkarīgs no Dieva vārda un pavēles. [...] tas ir, ja ūdenim ir klāt Dieva vārds, tad kristība ir pareiza, kaut arī ticības pietrūkst, jo mana ticība nevis rada kristību, bet to saņem. Tā nu kristība ir derīga pat tad, ja netop pareizi saņemta vai lietota, jo tā nav atkarīga no mūsu ticības, bet no Dieva

⁷⁰ Čārlzs Leimans, *Luterisms jautājumos un atbildēs: Svētā kristība* (Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2015), 30.

⁷¹ *Ibid.*, 30.

⁷² *Ibid.*, 32.

vārda.”⁷³

Visbiežāk lietotais arguments pret bērnu kristību ir tas, ka viņi nespēj ticēt. Lutera bērnu kristību derīgumu nepamato viņu ticībā, tomēr viņš apstiprina bērnu ticību: “Kā jau sacīts, kaut arī bērni neticētu, kas tomēr (kā pierādīts) tā nav, arī tad viņu saņemtā kristība tomēr būtu īsta un nevienam nevajadzētu kristīt vēlreiz.”⁷⁴ No otras puses, Lutera ir teicis, ka tad, ja viņš būtu pārliecināts par bērnu neticību un nespēju ticēt, viņš tos nekristītu.⁷⁵ Lutera ticību nepadara par kristību priekšnoteikumu. Viņš to arī neuzsver kā lēmumu. Luteriskās ticības apliecības nepiemin grēcinieka attaisnošanu bez ticības; tādējādi luterāņi ir konsekventi, apstiprinot bērnu ticību kā nepieciešamu dogmatisko secinājumu savai attaisnošanas doktrīnai.⁷⁶ Tikai caur kristībām parādās Svētais Gars un bērni ticībā to iegūst. Mateja evaņģēlija 18:6 Jēzus brīdina tos, kas apgrēcina “vismazākos”, tas ir, izturas pret viņiem kā neticīgajiem: “Bet, kas apgrēcina vienu no šiem vismazākiem, kas tic uz Mani, tam būtu labāk, ka tam piesietu dzirnu akmeni pie kakla un to noslīcinātu jūras dziļumā.” Anabaptistu argumentus, kas noliedz bērnu ticību, pārņēma astoņpadsmitā gadsimta racionālisti un vēlāk Šleiermahers, kurš uzskatīja, ka bērnu nav sasnieguši “sevis apzināšanās” pirmo pakāpi un tādējādi nav spējīgi uz augstāko līmeni, kas ir “Dieva apzināšanās”.⁷⁷ Vienīgo iemeslu, kāpēc bērnu kristība ir noderīga viņi minēja to, ka tas ir veids kā saglabāt kristīgo sabiedrību. Jautājums par bērnu intelektuālo nespēju ticēt vai zināt netika apspriests. Vienkārši tiek pieņemts, ka viņi nav sasnieguši pietiekamu apziņas līmeni.

Daudzi mūsdienu luterāņu teologi ir pieņēmuši Šleiermahera uzskatu par to, ka bērni nevar ticēt. Tomēr, neskatoties uz bērnu neticību, viņi joprojām atbalsta viņu kristību. Pēc viņu domām, vēlāk dzīvē ticība seko kristībai.⁷⁸ Šī jautājuma risinājumu, kas paredz iepriekšēju žēlastību aizstāvēja vairāki konfesionālo luterāņu teologi un viens no tiem bija arī Gustavs Aulens. Atbilstoši šim uzskatam žēlastībai kristībā ir tāda objektivitāte, kas nepieprasa, lai savas kristības laikā bērni ticētu.⁷⁹ Tieši šāds uzskats dominē starp reformātiem – viņi neapgalvo, ka bērns tic, bet tos kristī. Turpretī citi apgalvo, ka ticība bērnos var pastāvēt neskatoties uz to vai viņi ir, vai nav kristīti. Uzreiz var pieminēt atgadījums, kad mirst bērns, kurš vēl nav saņēmis kristību. Secinājumā, luterāņi apgalvo, ka bērni jau tic viņu kristības laikā. Visām vārda formām – Rakstu lasīšanai, liturģijai, dziesmām, lūgšanām, kristības rituālam un tā pildīšanai – piemīt iekšējs spēks atjaunot ticību. Pirms kristības, pašā

⁷³ LK IV 52.lpp // Čārlzs Leimans, op. cit., 32.

⁷⁴ LK IV 336.lpp // Deivids Skērs, op. cit., 191.

⁷⁵ Hoffmann, “Baptism” // Deivids Skērs, op. cit., 191.

⁷⁶ Deivids Skērs, op. cit., 192.

⁷⁷ Ibid., 194.

⁷⁸ Pauls Althaus, Jr., “Martin Luther über die Kindertaufe” // Deivids Skērs, op. cit., 194.

⁷⁹ Hoffmann, “Baptism” // Deivids Skērs, op. cit., 195.

kristībā un kristības rituāla laikā bērns saskaras ar visām Dieva vārda formām, ar kuru palīdzību tiek modināta ticība.⁸⁰

Senā baznīcas liturģija pieprasa no bērna ticības apliecību caur viņa krustvecākiem un atteikšanos no sātana.⁸¹ Tādējādi, bērns it kā ir apliecinājis savu ticību un kristību laikā saņem Svēto Garu, kurš jau bērnā ir darbojies radot viņa ticību. Ja bērns arī pirms kristības, piemēram, no kristīgiem vecākiem dzird Dieva vārdu, tas viņos rada ticību. Tas ir tas pats princips, kas redzams kristību rituālā, kad tam viscaur darbojas Dieva vārds.

⁸⁰ Deivids Skērs, op. cit., 198.

⁸¹ Pieper, "*Christian Dogmatics*" // Deivids Skērs, op. cit., 198.

SECINĀJUMI

Pētījuma izvirzītā tēze, ka „modernie teologi nepievienojas Šleiermahera ieskatam par bērnu kristību atcelšanu līdz ar Reformāciju” ir apstiprinājusies. Modernie teologi – Gustavs Aulens, James McClendons, Roberts W. Jensons – nepievienojas Šleiermahera izvirzītajai tēzei par to, ka līdz ar Reformāciju bērnu kristības būtu jāatceļ. Šo pašu uzskatu pārstāv arī Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca.

Kristību pamatdomu var redzēt Mateja evaņģēlija 28:19⁸² un Marka evaņģēlija 16:15,16⁸³. Šīs abas rakstu rada jautājumu vai arī bērni tiek iekļauti kristāmo cilvēku kategorijā. Veicot tekstu analīzi autore nonāk pie secinājuma, ka Jaunās Derības teksti nedz noliedz, nedz apstiprina bērnu kristības. Īsāk sakot, nevienā no rakstu vietām par šo tēmu nekas tieši netiek minēts. Viss, kas tālāk no šī izriet ir cilvēku interpretācija. Būtībā ir divas pozīcijas – tie kas ir par un tie kas ir pret bērnu kristībām. Ir diezgan sarežģīti atrast vidusceļu starp šīm abām pārliecībām. Gan viena, gan otra pozīcija spēs savu uzskatu attaisnot ar rakstu vietām no Bībeles. Tāpat visslavenāko rakstu vietu, kuru saista ar bērnu kristībām – Marka evaņģēlija 10:14-16⁸⁴ – ir iespējams interpretēt neskaitāmos veidos. Kristības ir ārēja darbība, ko Jēzus ir pavēlējis darīt. Ar tām tiek apstiprināta konkrētā cilvēka ticība. Tomēr, ir vairums cilvēku, kuri šai darbība piešķir maģiskas spējas, tas ir, uzskata to par aizsardzību, tāpēc vēlas to veikt saviem bērniem. Šis motīvs ir absolūti nepareizs un pēc šī var saprast, ka vecāks nav sapratis, kam kristības ir domātas. Grūti ir arī piefiksēt faktu vai bērns tic vai nē. Uz šo jautājumu modernie teologi spēj rast padziļinātāku atbildi.

Atšķirībā no modernajiem teologiem Šleiermahers bērnu kristībām izvirza priekšnosacījumus – ticība uz Dievu un cilvēka personīgā apzināšanās, ka viņš ir grēcīgs. Pēc viņa domām kristības nozīmē, ka cilvēkam ir radusies apzināta vēlme tās saņemt un caur tām konkrētais indivīds tiek pieņemts kristiešu draudzē. Viņš uzskata, ka pirms kristību saņemšanas indivīdam ir jāapzinās savs stāvoklis Dieva priekšā. Cilvēkam būtu jājūt vajadzība pēc Dieva. Tātad, kristībai jābūt pilnīgi apzinātai darbībai. Viņš ļoti lielu uzsvaru liek uz to, ka baznīcai būtu jāpieiet ļoti nopietni pie katra cilvēka pirms viņš saņem kristības un saprast indivīda iekšējo stāvokli. Viņaprāt, pašiem vecākiem būtu jāizsver vai viņi saprot kristību nozīmi un jēgu pirms kristī savu bērnu. Ja tām piešķir tikai maģisku spēku, tad tām nav nekādas jēgas. Šleiermahers ir pret bērnu kristībām, taču, ja tās notiek draudzei obligāti

⁸² „Tāpēc eita un darait par mācekļiem visas tautas, tās kristīdami Tēva, Dēla un Svētā Gara Vārdā.”

⁸³ „Un Viņš tiem sacīja: "Eita pa visu pasauli un pasludiniet evaņģēliju visai radībai. Kas tic un top kristīts, tas tiks izglābts, bet, kas netic, tiks pazudināts.”

⁸⁴ „Bet Jēzus, to redzēdams, apskaitās un tiem sacīja: "Laidiet bērniņus pie Manis, neliedziet tiem, jo tādiem pieder Dieva valstība. Patiesi Es jums saku: kas Dieva valstību nedabū kā bērniņš, tas nenāks tur iekšā." Un Viņš tos apkampa, rokas tiem uzlika un tos svētīja.”

esot jānodrošina, ka bērnam, kad sasniegs apzinātu stāvokli, tiks nodrošināta pilnvērtīga palīdzība ar ticības kopšanu un pilnveidošanu. Viņam nav skaidrs kāds ir konkrētais iemesls kāpēc aizsākās bērnu kristība, bet darbā tiek izvirzīti trīs argumenti: 1) radās vēlme iekļaut bērnus starp tiem cilvēkiem, kuri ir miruši pirms apzinīgā vecuma un nav paspējuši kristīties; 2) lai veicinātu kristiešu draudzei lielāku atbildību pret bērniem, kuri ir kristījušies; 3) lai nošķirtu kristiešu bērnus no jūdu un pagānu jaunatnes. Viņaprāt, nevis kristības atbild par bērna drošību un ticību uz Dievu, bet lielākā atbildība gulstas uz bērnu vecākiem. Pirms kristībām vecāki nespēj pierādīt viņu bērns patiesi tic vai jūt nepieciešamību pēc Dieva. Šleiermahers neatbalsta bērnu kristības, bet, ja tās tomēr tiek veiktas, tad lai cilvēki to dara ar motivāciju, ka bērni ir izredzēti, kā tas ir rakstīts Bībelē vai, lai vienkārši bērns tiktu ievests draudzē. Šīs kristības nevar nosaukt par nederīgām, bet tās tiek uz laiku „iesaldētas” līdz bērns spēj patiesi ticēt. Šleiermahers savu tēzi par to, ka līdz ar Reformāciju bērnu kristības būtu bijis jāatceļ izvirza tā iemesla dēļ, jo pirms tām bērnu kristības kļuva gandrīz par tādu bērna piedzimšanas dienas praksti. Tās kļuva tik ierastas, ka katrs pat nedomājot tās veica automātiski. Pirms Reformācijas laika ikvienam bija objektīvs viedoklis teoloģijas jautājumā. Tādā gadījumā ja visiem bērnu kristības likās kā pašsaprotamas, tad visi tās arī veica. Būtībā, kristības notika katram bērnam, jo tā vienkārši bija pieņemts. Savukārt, pēc Reformācijas teoloģija ieņēma subjektīvu stāvokli. Pēc tām katram cilvēkam pašam ir jāatbild par savu ticību un uzskatiem par Dievu. Kristību priekšnoteikumi, pēc Šleiermahera uzskatiem ir ticība un grēku nožēla, tas ir, cilvēka apziņa, ka viņš ir grēcīgs. Tai būtu jābūt apzinātai rīcībai, kuru pie bērna nevar pierādīt. Protams, tās nav neiespējamās, bet Šleiermahers iesaka, ka tās labāk būtu veikt, kad bērns ir pie pilnas saprašanas par savu dabu.

Gustavs Aulens bija teologs un luterāņu bīskaps. Viņš uzskata, ka kristības primāri sevī ietver līdzdalību Kristus miesā. Kristības pēc viņa domām nozīmē jaunu eksistenci: mirt ar Kristu un dzīvot ar Viņu, mirt grēkam un dzīvot atjaunotā dzīvē Kristū. Aulens, pretēji Šleiermaheram saredz, ka Jaunajā Derībā tiek minēts par bērnu kristībām. Viņš uzskata, ka kristības konkrētajam cilvēkam piešķir Dieva žēlastību, tādējādi bērnu kristības ir derīgas. Aulens vairākkārt kristības saista ar Dieva žēlastību un viņaprāt galvenā uzmanība esot jāpievērš tam, ka bērnu kristības ir tieši saistītas ar evaņģēlijos pasludināto žēlastību. Vienīgā situācija, kad Aulens piekristu, ka bērniem nevajag kristīties būtu tad, ja tās kļūtu mehanizētas, tādējādi baznīca kļūtu par ciparu, kas norādītu, cik cilvēki ir saņēmuši kristības. Viņaprāt, cilvēki kas noliedz bērnu kristību padara Dieva žēlastības gribu atkarīgu no cilvēku kvalifikācijas. Tāpat arī piederēšanai kādai draudzei nebūtu jābūt atkarīgai no cilvēku viedokļa, bet tā būtu jābalsta Dieva gribā. Tomēr, Aulens kādā argumentā ir arī vienisprātis ar Šleiermaheru. Viņš piekrīt, ka, patiesībā, nevienām kristībām nebūtu jānotiek, ja draudze

nevar nodrošināt kristītos bērnus vai pieaugušos ar iespēju apgūt kristīgās mācības pamatus un palīdzēt viedot dzīvi attiecīgu dzīvi.

James McClendons bija ievērojams teologs, kurš uzauga baptistu vidū, bet laikam ejot vairāk pievērsās ekumēniskajai teoloģijai. Tāpat kā Šleiermaheram, arī McClendonam ir svarīgi, lai cilvēki censtos izprast kristību nozīmi un jēgu, lai tās vārētu pienācīgi funkcionēt. Pēc viņa domām kristības ir darbība, kurās iesaistās Dievs, kristāmais un draudze, lai mainītu indivīda dzīvi balstoties uz Jēzus krustā sisto un augšāmcelto dzīvi. Viņš izceļ vēstuli Galatiešiem 3:28⁸⁵, no kuras secina, ka nevajadzētu būt noteikumiem, kuri drīkst kristīties un kuri nē. Tomēr, agrīnajos baznīcas laikos tika izvirzīts arguments, ka kristības ir neatkārtojama darbība, tādējādi cilvēks vairs nekad nevar pieprasīt atkārtotas kristības. Atšķirībā no Šleiermahera McClendons uzskata, ka bērnu kristības nebalstās uz metanoia ideju, ko sludināja Jēzus un Pāvils, bet gan tā vairāk līdzinās Efeziešu mācekļu pagremdei, kuri nebija dzirdējuši par ticību uz Jēzu un Svēto Garu. McClendons vairākkārt uzsver nepieciešamību pēc atkārtotām kristībām. Tādējādi, bērnu kristība nav jāatceļ, bet gan jāatkārto to vēlreiz. Tas būtu kā apstiprinājums sākotnējam rituālam. Būtībā McClendona viedoklis nesakrīt ar Šleiermahera par to, ka bērnu kristībām nevajadzētu notikt, bet viņi vienprātīgi min, ka cilvēkiem būtu vairāk jāiedziļinās kristību nozīmē.

Roberts W. Jensons bija luterāņu un ekumēniskās teoloģijas pārstāvis. Jensons min, ka Apustulis Pāvils pats apgalvo, ka visiem ticīgajiem draudzei ir jāpievienojas caur kristībām. Apustuļu darbos tiek sintezēti pieņēmumi, ka būt konvertētam, piederēt draudzei un būt kristītam ir vienas un tās pašas lietas.⁸⁶ Kristības viņš saista ar iniciācijas procesu. Viņaprāt, kristību pavēle ir attiecināta uz ikvienu draudzes locekli, bet šis uzskats nav saglabājies reformētajās tradīcijās. Pēc Jensona domām jākristī ir tie, kurus evaņģēlija vēsts vedusi pie savu grēku nožēlas un viņiem ir vēlmi būt draudzē. Šīm abām darbībām būtu jānāk kopā un labprātīgi no katra cilvēka, nevis, ka vienu viņš grib un dara, bet otru nē. Viņš min, ka bērnu kristības nebija aktuālas kamēr konvertējušo skaits bija liels. Jāpiemin arī tas, ka bērnu kristības netika uzskatītas par obligātām, bet gan par izvēles iespēju. Jensons skaidri apgalvo: „Argumenti par un pret bērnu kristībām nevar tieši tikt atvasināti no kristību mandāta, bet tie balstās uz kristību apsoliājumu interpretāciju.”⁸⁷ . Kristības bērniem pēc Jensona domām ir pamatotas kā viena no iespējām veidot dzīvi pēc kristīgām vērtībām. Šādu pamatojumu viņš balsta tajā, ka bērns vairs nebūs jākonvertē, bet viņš jau no mazām dienām būs uzaudzis ticības disciplinā. Viņa viedoklis ar Šleiermaheru sakrīt runājot par katehisma apgūšanu

⁸⁵ „Tur nav ne jūda, ne grieķa, nav ne kalpa, nedz svabadā, tur nav ne vīra, nedz sievas, jo jūs visi esat viens Kristū Jēzū.”

⁸⁶ Carl E. Braaten and Robert W. Jenson, op. cit., 316.

⁸⁷ Horace Bushnell, “*Christian Nurture*”// Carl E. Braaten and Robert W. Jenson, op. cit., 318.

vecākiem un arī tajā, ka bērnu kristības nevajadzētu veikt vienkārši darbības izpildīšanas pēc.

Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca nav izdevusi savu personīgo publikāciju par bērnu kristībām, bet savus uzskatus balsta konservatīvo luterāņu izdotajos darbos. Pašam Luteram kristība ir pamata sakraments, kurā savu nozīmi iegūsti visi pārējie sakramenti. Luterāņi ar kristībām saprot iedzimtā grēka likvidēšanu. Kopumā viņu teoloģijā vispārīgi ir ļoti liels uzsvars uz iedzimto grēku. Luterāņu viedoklis, ka Jēzus pavēlē „darait par mācekļiem visas tautas”, attiecināms uz visiem pasaules cilvēkiem. Viņi nepiekrīt arī argumentam, kurš paredz, ka kristīties drīkst tikai tas, kurš apliecina savu ticību. Ja tam piekristu, tad viņuprāt būtu vairākas cilvēku kategorijas, kuras kristības nevarētu saņemt – tajā skaitā bērni. Pēc viņu domām visi Dieva žēlastības līdzekļi – kristība, absolūcija, Svētais Vakarēdiens, Dieva vārds – ir universāli un visiem pieejami.⁸⁸ Dievs ir paredzējis, ka ikviens tos var baudīt. Pilnīgi pretēji Šleiermahera viedoklim, viņi apgalvo, ka tas nav galvenais – zināt vai cilvēks tic vai nē, jo viss ir atkarīgs no Dieva vārda un pavēles. Viņi piekrīt Lutera sacītajam, ka kristība nevar būt atkarīga no cilvēka ticības, jo tādējādi viss tiek paņemts cilvēka rokās, nevis tiek apliecinās ka tās ir Dieva darbs. Secināt var to, ka atšķirībā no Šleiermahera, luterāņi nepamato kristību derīgumu cilvēka ticībā. Tajā pašā laikā, viņi ir ļoti pārliecināti, ka bērns spēj ticēt. Svēto Garu bērns saņem kristības laikā, bet Viņš jau iepriekš ir darbojies iekš viņa radot ticību.

Var secināt, ka pēc Šleiermahera uzskatiem, Reformācija neparedz, ka būtu jānotiek bērnu kristībām. Kā Reformācijas teologs viņš modernajā laikmetā ir fundamentāli ievirzījis teoloģisko diskursu – ar savu apgalvojumu, ka pēc Reformācijas bērnus nevajadzētu kristīt. Šim Šleiermahera viedoklim modernie teologi un Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca nepiekrīt. Būtībā, viņa arguments īsti netiek pieņemts modernajā luteriskajā tradīcijā. Šīs tradīcijas pārstāvji ar saviem argumentiem cenšas atspēkot Šleiermahera apgalvojumu. Pēc Šleiermahera domām kristību priekšnosacījums ir ticība. Viņš apgalvo, ka ticība ir saistīta ar katra cilvēka apzinātu stāvokli Dieva priekšā. Bērns nevar apzināties savu atkarību no Dievu. Pretēji, modernie teologi neizvirza nekādus priekšnosacījumus kristībām. Lutera pat kristības nesaista ar ticības jautājumu. Modernie teologi necenšas tik ļoti analizēt vai bērns ir pie pilnas apziņas vai nē, viņi vienkārši pilda Kristus pavēli. Viņi uzskata, ka kristības ir domātas, lai bērns saņemtu Dieva svētības un tādējādi apstiprinātu Viņa žēlastību pār cilvēkiem.

⁸⁸ Čārlzs Leimans, *Luterisms jautājumos un atbildēs: Svētā kristība* (Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2015), 30.

Bibliogrāfija

1. Schleiermacher Friedrich, *The Christian Faith*. Trans. and ed. H. R. Mackintosh and J.S. Stewart. Edinburgh: T. & T. Clark, 1928.
2. Wm McClendon, James. *Systematic Theology Doctrine*. 2nd ed. Nashville: Abingdon Press, 1994.
3. Aulen, Gustaf. *The Faith of the Christian Church*. Philadelphia: The Muhlenberg Press, 1960.
4. Braaten, Carl E, and Robert W. Jenson. *Christian Dogmatics*. 2nd ed. Philadelphia: Fortress Press, 1984.
5. Elwell, Walter A. *Baker Encyclopedia of the Bible*. 1st ed. USA: Baker Book House Company, 1988.
6. Freedman, David Noel. *The Anchor Bible Dictionary*. 1st ed. New York: Doubleday, 1992.
7. Bromiley, Geoffrey W. *The International Standard Bible Encyclopedia*. 1st ed. Michigan: Grand Rapids, 1979.
8. Kolbs, Roberts. *Dariet par mācekļiem kristīdami*. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2002.
9. Leimans, Čārlzs. *Luterisms jautājumos un atbildēs: Svētā kristība*. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2015.
10. Skērs, Deivids. *Kristība*. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2011.
11. Luters, Mārtiņš. *Mazais katehisms*. Luterisma mantojuma fonds, 2015.
12. Luters, Mārtiņš. *Lielais katehisms*. Luterisma mantojuma fonds, 2010.

Elektroniskie resursi

1. *Šleiermahers Frīdrihs*. [Skatīts 10.01.2018.] Pieejams tiešsaitē: http://vesture.eu/index.php/%C5%A0leiermahers_Fr%C4%ABdrihs
2. *Bērnu kristības un tās pārsteidzošā vesture*. [Skatīts: 28.05.2018.] Pieejams tiešsaitē: <http://www.ebaznica.lv/bernu-kristibas-un-tas-parsteidzosa-vesture-2887/>
3. *The Making of Friedrich Schleiermacher*. [Skatīts 26.05.2018.] Pieejams tiešsaitē: <https://davidschrock.com/2012/05/01/getting-to-know-friedrich-schleiermacher-1-the-making-of-friedrich-schleiermacher/>
4. *Theology Proper, Sin, Redemption, and Christ*. [Skatīts 26.05.2018.] Pieejams tiešsaitē: <https://davidschrock.com/2012/05/03/getting-to-know-friedrich-schleiermacher-3-theology-proper-sin-redemption-and-christ/>

5. *Gustaf Aulén, Lundensian Theologian*. [Skatīts 27.05.2018.] Pieejams tiešsaitē:
<http://scriptoriumdaily.com/gustaf-aulen-lundensian-theologian/>
6. *The Radical Road One Baptist Took*. [Skatīts 29.05.2018.] Pieejams tiešsaitē:
<https://www.goshen.edu/mqr/2000/12/october-2000-mcclendon/>
7. *Died: Robert Jenson, 'America's Theologian'*. Skatīts [29.05.2018.] Pieejams tiešsaitē: <https://www.christianitytoday.com/news/2017/september/died-robert-jenson-lutheran-america-systematic-theologian.html>

DOKUMENTĀRĀ LAPA

Bakalaura darbs „Reformācija un bērnu kristības” izstrādāts LU Teoloģijas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Ilva Jaunzeme

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: Dr.theol.doc. Juris Cālītis

Recenzents: Dr. theol., asoc. prof. Ralfs Kokins

Darbs iesniegts Teoloģijas fakultātē 01.06.2018.

Metodiķe: Nelda Kikjauka

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

___ . ___ . 2018. prot. Nr. ___, vērtējums _____

Komisijas sekretāre: _____